

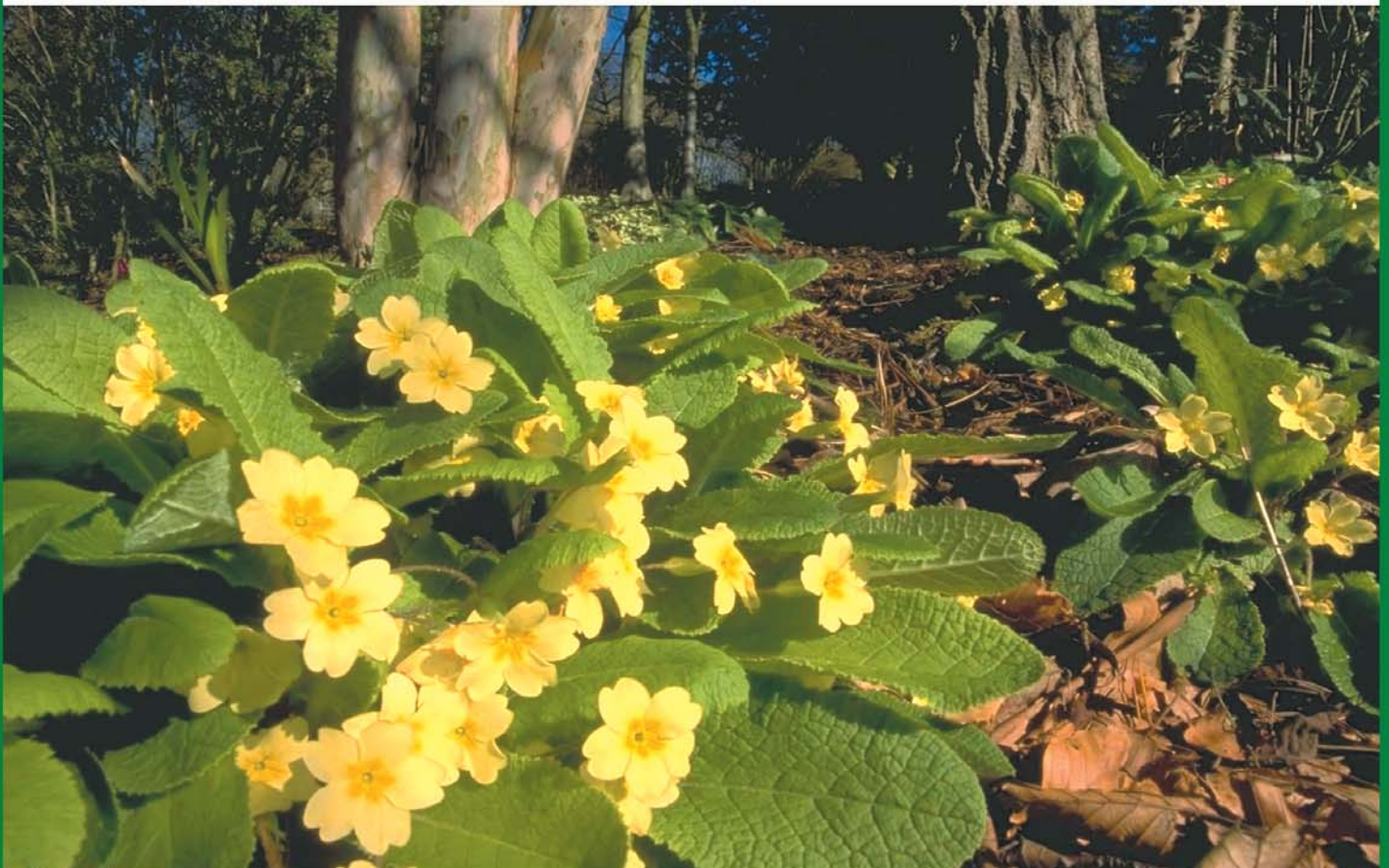

Ustanovljen nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije

Intervju - Rok Benkovič: »Res je največ v psihi«

Gorenjci ponovno nepremagljivi!

Slikarji na razstavi v Bologni, Zagrebu in Ljubljani!

UVODNIK

Dane Kastelic

Ljudje bi se morali več učiti drug od drugega in manj učiti drug drugega!

Te misli znanega filmskega igralca Petra Ustinova, dobitnika oskarja in ambasadorja dobre volje, ki je umrl marca lani, sem se velikokrat spomnil v zadnjem obdobju, predvsem ko sem ob svojem delu in srečanjih z različnimi ljudmi opazoval, na kakšne načine so se lotevali posameznih situacij, ki so se nanašale na našo Zvezo.

Takoj na začetku leta smo pričeli z intenzivnimi nastopi v državnem zboru, vladi RS, pristojnem ministrstvu kakor tudi pri fundaciji FIHO, da se v najkrajšem možnem času dogradi Dom paraplegikov v Pacugu. S tako konstruktivnim pristopom smo sodelovali pri ustanavljanju Nacionalnega sveta invalidskih organizacij in volitvah svojega predstavnika v svet vlade za

invalide. Dejstvo je, da sem ob vseh treh naštetih daljnosežnih projektih večkrat pomislil na uvodni stavek, saj se je dvignilo kar nekaj prahu, ki pa vedno nastaja za dobrimi konji.

Ob vsem tem imamo sodelujoči dober občutek, da smo v dobri veri nekaj naredili za članice in člane, ki ste vključeni v našo organizacijo, kakor za tiste, ki se nam bodo po sili razmer še priključili. Ob tem pa mi »ne sede« in mi je žal za vse tiste članice, člane in zaposlene, ki ne poskusijo zaživeti z organizacijo, sočlani, sodelavci kakor tudi s širšo okolico. Menim, da vse skupaj največkrat gledamo samo skozi svoja očala, pridemo vzeti, kar lahko, sicer pa imamo velikokrat svojo organizacijo za predmet obrekovanja. V vsaki interesno oblikovani skupnosti sta dve stvari vsakomur na voljo: določene ugodnosti kakor tudi določene obveznosti – slednje so nekaterim glede na njihovo stopnjo inteligence nepotrebne, tudi če je to na škodo sočlanom ali sodelavcem.

Zavedajmo se, da je naša organizacija, v katero smo se prostovoljno včlanili in

s svojim interesom zaposlili, lahko tudi naša druga družina. Tako kot svoji prvi pravi družini dajemo vse, poskušajmo dati tudi organizaciji. Spomnimo se, kako delujemo v družini: uporabljamo znanje, razum, trudimo se, da bi razumeli sebe in druge člane družine, in smo kljub temu vedri in optimistični. Rezultati so vedno odlični, postajamo pa tudi duhovno bogatejši. Da razvijamo in uporabljamo svoje sposobnosti, ki jih imamo, se poskušajmo aktivno vključiti v svoje druge družine, ki so v tej obliki vaša matična društva in Zveza paraplegikov. Pri tem pa večkrat pomislimo na misel velikega igralca, ali je sprejemljiva za vsakega izmed nas!

**Errare humanum est,
in errore perservare
stultum. (Človeško se
je motiti, neumno pa
je vztrajati v napaki.)**

Latinski pregovor

KAZALO

Delo ZPS	2
Strokovno	3-9
Aktualno	10
Intervju	11-13
DPLP	14
DPŠŠ	15-17
DPG	18-20
DPDBP	21-22
DPPP	23-25
DPSP	26
DPIK	27-28
DPK	29-30
Šport	31-32
Kultura	33-37
Popotovanja	38-40
Zahvale, Oglasi	41-42
Križanka	43

Izdaja Zveza paraplegikov Slovenije in društva v njeni sestavi: Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine, Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, Društvo paraplegikov Gorenjske, Društvo paraplegikov Istre in Krasa, Društvo paraplegikov Koroške, Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije, Društvo paraplegikov severne Primorske, Društvo paraplegikov severne Štajerske in Društvo paraplegikov jugozahodne Štajerske

Za ZPS: Ivan Peršak

Glavni urednik: Jani Bevc

tajnica uredništva: Darja Kos

člani uredniškega odbora: Katja Vipotnik, prof. def., prim. Tatjana Škorjanc, dr. med. specialist fiziater in mag. Aleksandra Tabaj, Jani Bevc, Mirjam Kanalec, Borut Sever, Benjamin Žnidaršič, Boris Šter, Franc Nerat, Srečko Žlebnik, Drago Sever

lektoriranje: Mirjam Furlan Lapanja

tisk: Lampelj & Co. d.n.o. Ljubljana

priprava za tisk: Benjamin Žnidaršič

obdelava slik: Borut Sever

Naslov uredništva: Zveza paraplegikov Slovenije, Štihova 14, 1000 Ljubljana, p.p. 5714

telefonska številka: 432-71-38, fax.: 432-72-52

elektronska pošta: zveza.paraplegikov@guest.arnes.si

spletna stran: www.zveza.paraplegikov.si

Transakcijski račun: 03170-1001146571

Poštnina plačana pri pošti 1102

Naklada 1700 izvodov

Zveza paraplegikov Slovenije kot nacionalna in reprezentativna invalidska organizacija je bila dejavna in tvorna pri pripravi pogodbe o ustanovitvi Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS). Po pooblastilu upravnega odbora Zveze njenemu vodstvu, da se dejavno vključi v združevanje slovenskih invalidov in zastopa interese Zveze in njenih članov, smo pripravili izhodiščne točke, ki so bistvenega pomena za slovenske paraplegike in tetraplegike.

V delovni skupini, ki je pripravljala pogodbo o ustanovitvi NSIOS na podlagi zakona o invalidskih organizacijah (Uradni list RS, št. 108/02) in posebej na podlagi njegovega 25. in 26. člena o reprezentativnih in drugih invalidskih organizacijah, ki delujejo na državni ravni, je pri sooblikovanju sodeloval tudi predsednik Zveze paraplegikov Ivan Peršak. V skupini so bili še predsedniki Zveze slepih in slabovidnih Brane But, društva distrofikov Boris Šuštaršič, Zveze delovnih

Kompromis privedel do večinskega soglasja med reprezentativnimi in invalidskimi organizacijami

USTANOVLJEN NACIONALNI SVET INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

■ *Dane Kastelic*

Zveza paraplegikov Slovenije kot nacionalna in reprezentativna invalidska organizacija je bila dejavna in tvorna pri pripravi pogodbe o ustanovitvi Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS). Po pooblastilu upravnega odbora Zveze njenemu vodstvu, da se dejavno vključi v združevanje slovenskih invalidov in zastopa interese Zveze in njenih članov, smo pripravili izhodiščne točke, ki so bistvenega pomena za slovenske paraplegike in tetraplegike.

invalidov Miran Kranjc, sekretarji Zveze Sonček Jože Primožič, Zveze Sožitje Tomaž Jereb in Štefan Kušar kot koordinator. Po petih večurnih srečanjih so pripravili predpogodbo o ustanovitvi, ki je bila ponujena v razpravo. Po sprejetih dopolnitvah in pripombah je bila dana v podpis vsem reprezentativnim in invalidskim organizacijami, ki delujejo na državni ravni.

Pogodba vsebuje sedem glavnih področij, kjer je interes vseh skupen. Največji poudarek je bil v prvem delu dan poslanstvu, namenu in ciljem. V poslanstvu nacionalnega sveta je opredeljeno uveljavljanje človekovih pravic invalidov, njihova polna vključenost in enakopravnost na vseh družbenih področjih. Kot namen pa je v prvih alinejah poudarjeno usklajevanje interesov vseh invalidov v državi ob upoštevanju značilnosti posameznih vrst invalidnosti in avtonomnosti vsake invalidske organizacije. Poudarjeno je zastopanje skupnih in posameznih interesov invalidov v civilnem dialogu med invalidskimi organizacijami in v civilnem dialogu z državnimi in drugimi javnimi institucijami ter strokovnimi združenji in drugimi javnostmi ter

zagovarjanje civilnih, političnih, socialnih, ekonomskih in kulturnih pravic invalidov, kakor jih opredeljujejo mednarodne konvencije in Ustava RS ter druge deklaracije, povezane z invalidi in Evropskim invalidskim forumom (EDF). Med poglobitve cilje pa je zapisano spodbujanje zagotavljanja enakih možnosti za invalide v družbi in uveljavljanja načela »nič o invalidih brez invalidov«.

Drugi del določa naloge nacionalnega sveta. Bistvene točke so: usklajeno delovanje in razvoj invalidskih organizacij na tistih področjih, ki so po svoji naravi in opredelitvi skupnega pomena za vse invalide v Republiki Sloveniji. NSIOS spremlja družbeni položaj in socialno varnost invalidov ter ugotavlja, kako se v invalidskih organizacijah uveljavljajo do invalida posameznika in kot člana družbe načela o razvojni strategiji invalidskega varstva. Usklajevati mora sestavine za načrtovanje potreb invalidov, ki jih njihove invalidske organizacije izvajajo s svojim delovanjem, pri čemer je osnovno merilo poudarek na tistih socialnih programih, kjer so potrebne posamezne socialne aktivnosti za posamezne

vrste invalidov pri njihovem vsakodnevem življenju in delu. Spodbuja izenačevanje možnosti invalidov in njihovo neodvisno življenje, preučuje slovensko zakonodajo in daje pobude za njeno dopolnjevanje ali spremembo po razvidnih interesih invalidov. Aktivno sodeluje pri oblikovanju politike predvsem na področju invalidskega varstva tako, da predlaga in imenuje skupne predstavnike invalidov v organe državnih in drugih javnih institucij ter v organe mednarodnih organizacij in združenj, spremlja in sodeluje pri nastajanju nove zakonodaje oziroma preverja, ali zakonski predlogi dovolj upoštevajo interese invalidov in invalidskih organizacij, organizira izobraževalne seminarje in usposabljanje sodelavcev invalidskih organizacij za izvajanje zahtevnih administrativnih, finančnih in programskih nalog. V tem delu pogodbe pa člen opredeljuje, da je 3. decembra tudi dan slovenskih invalidov.

V tretjem delu je opredeljena sestava nacionalnega sveta, ki ga sestavljajo vse reprezentativne in druge invalidske organizacije, ki podpišejo pogodbo in redno poravnava letni finančni prispevek. Vanj pa se lahko vključi vsaka invalidska organizacija, ki to želi in deluje na državni ravni ter s pisno vlogo izrazi soglasje s poslanstvom, nameni, cilji in nalogami nacionalnega sveta. Sledijo pa še poglavja o statusu, organiziranosti, financiranju in lastnini ter prehodne in končne določbe. Vse podrobnejše pristojnosti Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije in njenih organov pa bodo opredeljene v Statutu, ki ga bodo skupaj pripravile in izoblikovale vse članice podpisnice pogodbe. Pogodbo o pristopu k nacionalnemu svetu je v imenu Zveze paraplegikov podpisal njen predsednik Ivan Peršak februarja 2005, za kar ga je pooblastil upravni odbor Zveze, v ratifikacijo bo pogodba dana tudi skupščini Zveze na prvi redni seji.

Pogodba o ustanovitvi je bila do aprila sprejemljiva za ŠTIRINAJST reprezentativnih organizacij in DVE invalidski organizaciji, ki delujeta na državni ravni.

mag. Cveto Uršič, direktor direktorata pri MDDSZ

SLOVENIJA JE SOCIALNA DRŽAVA

Dane Kastelic

Slovenija je socialna država, ta slogan je izrekel minister za delo, družino in socialne zadeve mag. Janez Drobnič na predstavitvi direktorata za invalide in njegovega v. d. direktorja. Pozdravni nagovor ministra z veliko dobrih želja po medsebojnem sodelovanju je bil namenjen predstavnikom vseh invalidskih organizacij, ki delujejo na državni ravni. Seznanjeni smo bili s prednostnimi nalogami, ki bodo obravnavane v okviru direktorata za invalide, ki je sestavni del ministrstva.

Vizijo svojega dela v direktoratu je predstavil v. d. direktorja, mag. Cveto Uršič. Uvod v delovni sestanek je začel s stavkom, ki ga je izrekla mati Terezija iz Kalkute: »Tega, kar jaz lahko storim za vas, vi ne morete storiti. Tega, kar vi lahko storite, jaz ne morem storiti namesto vas.« Nato je nanizal vrsto nalog, ki jih načrtuje izvesti v svojem mandatu. Med njimi izstopajo: podrobnejše oblikovanje politike aktivnih ukrepov, zakona o zaposlovanju invalidov v praksi, izobraževanje za funkcionalno opismenjevanje, spodbujanje samoorganiziranosti in samopomoči, nadaljevanje akcije odprave arhitekturnih ovir – Slovenija prijazna invalidom, prizadevanje za uzakonitev zakona o enakih možnostih in ne nazadnje čimprejšnje oblikovanje sveta vlade za invalide in njegova potrditev v vladi.

Nato smo predstavniki reprezentativnih in drugih invalidskih organizacij, ki delujemo na državni ravni, v. d. direktorja zaželeli uspešno delo, ki bo temeljilo na dobrem sodelovanju, in predstavili prednostne programe, ki jih ima posamezna organizacija v svojem programu. Veliko je bilo izrečenih pripomb o zakonu o dohodnini, ki neposredno zadeva invalide kakor tudi delovanje organizacij. Želja je bilo veliko, obljub malo manj, vendar če se bomo vsi udeleženci vsaj delno držali misli, ki jo je izrekel direktor, lahko pričakujemo uspešno sodelovanje.

ZAKON O ZAPOSLOITVENI REHABILITACIJI IN ZAPOSLOVANJU INVALIDOV

mag. Aleksandra Tabaj

Oblikovanje podzakonskih aktov zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) – Pravilnik o merilih za priznanje statusa invalida, merilih za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in merilih za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov

Februarja 2004 je ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve imenovalo strokovno komisijo za pripravo pravilnika, ki bo določal merila za priznanje statusa invalida, merila za pravico do zaposlitvene rehabilitacije in merila za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov. Člani delovne skupine so Diana Blažič, mag. Tatjana Dolinšek, doc. dr. Marija Molan, Damijana Peterlin, Dominik Presen, dr. Vesna Švab, mag. Janez Vidmar in mag. Aleksandra Tabaj, ki je delo tudi vodila.

Pravilnik je namenjen rehabilitacijskim svetovalcem in rehabilitacijskim komisijam Zavoda RS za zaposlovanje, ki bodo ocenjevanje in usmerjanje izvajali, ter tudi širši strokovni javnosti (npr. izvajalcem zaposlitvene rehabilitacije), ki ga bodo uporabljali pri delu.

Strokovna skupina je svoje delo končala februarja 2005, gradivo pa je pripravljeno za strokovno razpravo in obravnavo.

Zaradi nujno potrebnega širšega razumevanja je delovna skupina pripravila gradivo, ki pojasnjuje nekatere nove koncepte na področju zaposlovanja invalidov. Tako se gradivo za pravilnik začne s povzetkom Mednarodne klasifikacije funkcioniranja, invalidnosti in zdravja (ICF), ki jo je Svetovna zdravstvena organizacija sprejela leta 2001. V nadaljevanju sledi kratek opis treh temeljnih načinov ocenjevanja invalidnosti, ki je nastal po publikaciji Sveta Evrope – Ocenjevanje invalidnosti v Evropi, podobnosti in razlike. Gre za tri prevladujoče metode:

1. Metoda Barema: to so vrstilne lestvice, ki dodajajo progresivne odstotkovne vrednosti za definiranje invalidnosti. Telesne okvare osebe primerjamo s tistimi na vrednostni lestvici in tako dobimo odstotek. Te odstotkovne lestvice pri nas v Sloveniji uporabljajo pri ocenjevanju telesnih okvar (za invalidnino) na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

2. Ocenjevanje potrebe po pomoči se nanaša na ocenitev časovnega obdobja, za katero oseba potrebuje pomoč druge osebe. Potrebe po pomoči, ki so vključene v ocenjevanje, morajo biti bolj ali manj jasno definirane.

Glede na naš novi način ocenjevanja invalidnosti smo se trudili, da bi ta način vnesli v pravilnik.

3. Metoda ocene funkcijske zmožnosti pomeni, da se za osebo oceni seznam sposobnosti in invalidnosti. Lahko obstaja tudi vrsta izjav (opisov) za vsako opisano stopnjo sposobnosti/invalidnosti. Sposobnosti/invalidnosti osebe so opisane ali pa se sprejme opis, ki je najbližje stanju osebe.

Tretja metoda temelji na ocenjevanju stopnje sposobnosti za opravljanje številnih dejavnosti, ki skupaj dajejo profil zmožljivosti posameznika. Ta profil nato primerjamo s standardom, ki so lahko na primer zahteve za dejansko zaposlitev ali zahteve, ki so definirane za katerokoli zaposlitev.

Tudi v tem tretjem načinu smo poskušali graditi orientacijski niz, kaj uvrščamo v različne kategorije omejitev oz. težav

na področju zaposlovanja invalidov. Pri ocenjevanju invalidnosti smo kombinirali dva pristopa: ocenjevanje potrebe po pomoči in metodo ocene funkcijske zmožnosti, seveda na način, ki ga je kot okvir predpisala mednarodna klasifikacija funkcioniranja, invalidnosti in zdravja. Za metodo Barema se nismo odločili na osnovi navedbe šibkih točk, ki veljajo za to metodologijo, prav tako tudi zato ne, ker je to model, ki je osnovan le na medicinskem pogledu za ocenjevanje invalidnosti, ki pa je za naš pristop preozek.

Ocenjevanje bi moralo temeljiti na zaposlitveni zmogljivosti posamezne osebe in biti povezano s specifičnim zahtevami določenega delovnega mesta. Primerjava in prilagajanje med zaposlitvenimi sposobnostmi posameznika in specifičnimi zahtevami delovnega mesta bi morala olajšati zaposlovanje. Dokler se ocenjevanje zaposlovanja še osredotoča na invalidnosti in pomanjkljivosti, bo to vodilo v izključevanje. Ker pa opravljanje delovnih nalog specifičnega delovnega mesta zahteva samo omejeno število sposobnosti, je nepravilno do ljudi z invalidnostjo, da se izpostavlja invalidnost, ki nima nobenega vpliva na opravljanje te zaposlitve. Uveljavljati je tudi treba pravico invalidov do dostopa do zaposlitvenega ocenjevanja in aktivnega udeleženja v njem kakor tudi do njihovega procesa rehabilitacije.

Pri ocenjevanju invalidnosti so se na splošno multidisciplinarne skupine (skupinska obravnava) pojavile šele pred kratkim, tako da so te izkušnje v Evropi relativno omejene. Uporabljajo se v glavnem za priznanje pravice do storitev in ne toliko za dodeljevanje denarnih podpor. Predvsem so se skupine ukvarjale z ovirami, ki preprečujejo posamezniku (uspešno) zaposlitev. Njihov rezultat je bil običajno program za spodbujanje socialne vključenosti, ne pa številka ali uvrstitev neke osebe v kategorijo.

Naslednji del gradiva je predstavitev ocenjevanja invalidnosti na področju zaposlovanja v drugih državah članicah Evropske unije, ki pa v okviru tega članka podrobneje ne bo predstavljen.

Potem gradivo preide na oblikovanje meril za status invalida. V postopku

ocenjevanja za ZZRZI ocenjujemo invalidnost kot omejitev udeležbe (težave) na področju zaposlovanja, ki izvira iz telesne/duševne okvare ali bolezni.

V postopku ocenjevanja se uporablja postopek kodiranja telesnih funkcij in telesnih zgradb po Mednarodni klasifikaciji funkcioniranja, invalidnosti in zdravja. Poleg tega se kodira tudi bolezen po Mednarodni klasifikaciji bolezni. Oseba bo pridobila status invalida po ZZRZI, če bo rehabilitacijska komisija ugotovila, da ima zmerne, velike ali popolne težave (ocene v razponu od 24 do 100 odstotkov) na področju zaposlovanja. Pomembno je poudariti, da navedene ocene niso neposredno povezane oziroma primerljive z oceno telesne okvare ali oceno delovnega učinka posamezne osebe. Bistvenega pomena pri ocenjevanju invalidnosti je ocena funkcioniranja in ocena potreb, povezana s posameznikovimi zdravstvenimi značilnostmi. Bolj podrobno so kategorije invalidnosti glede na stopnjo težav opisane v orientacijski lestvici, na podlagi katere bodo rehabilitacijske komisije individualno ocenile težave (omejitve) posameznika na področju dejavnosti zaposlovanja.

Naslednji del pravilnika podrobneje opredeli postopek ocenjevanja invalidnosti, vlogo in soglasje stranke v postopku, pregled dokumentacije, ugotovitev popolnosti dokumentacije in pristojnosti odločanja.

Drugi del gradiva predstavlja merila za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije. Merila so naslednja:

1. ocenjena raven in opredeljena vrsta omejitev ali težav na področju zaposlovanja posameznika kot posledic telesne ali duševne okvare ali bolezni, ki so izražene kot:

- omejitve zmogljivosti,
- težave pri učinkovitosti,

2. ocenjena raven težav pri sprejemanju lastne invalidnosti,

3. ocenjena raven socialne podporne mreže,

4. ocena vrste in stopnje gibalne in komunikacijske oviranosti,

5. ocenjena raven motiviranosti,

6. ocenjena raven izbire poklicnih ciljev,

7. obseg delovnih izkušenj, pridobljenih spretnosti in znanj,

8. raven pridobljenih socialnih spretnosti in veščin (znajdenje v novih situacijah in učinkovitost razreševanja konfliktov),

9. raven iskanja ustreznega dela in zaposlitve,

10. raven samostojnosti pri izobraževanju in usposabljanju,

11. samostojnosti na delovnem mestu po zaposlitvi.

Pri izboru posameznih storitev se upošteva:

a. opredeljena vrsta težav (omejitev) na področju zaposlitvene dejavnosti posameznika kot posledica telesne ali duševne okvare ali bolezni, ki določajo predvsem vrsto storitev na osnovi

individualno opredeljenih potreb posameznika,

b. stopnja težav – ocenjena raven težav (omejitev), ki ga opisujemo z metodo funkcijske sposobnosti in ki predvsem določa potreben obseg posameznih storitev,

c. dejavnike okolja, ki lahko delujejo kot olajševalci ali pa predstavljajo oviro.

Za posameznega invalida je treba pripraviti kvalitativen opis – opisno individualno oceno glede na posamezna merila in hkrati kvantitativno oceno na osnovi priložene petstopenjske ocenjevalne lestvice.

Tudi tu je komisija pripravila orientacijsko lestvico za ocenjevanje potreb po storitvah zaposlitvene rehabilitacije. Sledi del, ki definira okvirne ocene obsega in trajanja storitev, ki so pripravljene glede na stopnjo omejitev (težav) – majhne, zmerne, velike ali

popolne.

Tretji del gradiva predstavlja merila za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov. Odločitev, kam usmeriti invalida, se sprejme po dokončani zaposlitveni rehabilitaciji. Strokovne smernice odločno priporočajo zaposlitveno rehabilitacijo na delovnem mestu. V primeru izvajanja zaposlitvene rehabilitacije zunaj delovnih mest lahko spet pride do neprilagojenih in odmaknjenih institucij glede potreb posameznika kot tudi potreb trga. Poleg tega je priporočljiva vključitev invalida v običajno delovno okolje. Če invalida ne moremo usmeriti na odprti trg dela (v redno zaposlitev), potem se odločimo za druge vrste zaposlitev.

Gradivu je priložen obrazec za mnenje rehabilitacijske komisije 1. stopnje, po katerem bodo delale imenovane komisije zavoda za zaposlovanje.

Zakon velja od 25. marca 2005

ZAKON O OSNOVNI ŠOLI

Katja Vipotnik, prof. def. DPO+FIBO

Zakon ureja osnovnošolsko izobraževanje, ki ga izvajajo javne in zasebne osnovne šole ali se izvaja kot izobraževanje na domu. Starši imajo pravico izbrati osnovnošolsko izobraževanje svojih otrok v javni ali zasebni šoli ali kot izobraževanje na domu.

Otroci s posebnimi potrebami

Otrokom s posebnimi potrebami morajo biti zagotovljene ustrezne možnosti za njihovo vzgojo in izobraževanje. Zakon našteva otroke s posebnimi potrebami, med katerimi so tudi gibalno ovirani otroci, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje izobraževalnih programov. Osnovna šola mora zagotoviti strokovne delavce za pripravo, izvedbo in evalvacijo individualiziranih programov, če je to potrebno.

Brezplačni prevoz

Učenec ima pravico do brezplačnega prevoza, če je njegovo prebivališče

oddaljeno več kot štiri kilometre od osnovne šole. Učenci s posebnimi potrebami imajo pravico do brezplačnega prevoza ne glede na oddaljenost njihovega prebivališča od osnovne šole, če je tako določeno v odločbi o usmeritvi.

Izobraževanje na domu

Starši imajo pravico organizirati osnovnošolsko izobraževanje svojih otrok na domu. Najmanj tri mesece pred pričetkom šolskega leta morajo o izobraževanju na domu pisno obvestiti osnovno šolo, v kateri je otrok vpisan. Obvestilo mora vsebovati: javno veljavni program, po katerem bo otrok opravljal osnovnošolsko izobraževanje na domu, ime in priimek otroka, kraj,

kjer bo izobraževanje potekalo, in ime in priimek oseb(e), ki bo(do) otroka poučevala(e).

Osnovna šola vodi dokumentacijo o izobraževanju učenca na domu. S tovrstnim izobraževanjem na domu mora učenec pridobiti vsaj enakovreden izobrazbeni standard, kot ga zagotavlja obvezni program javne šole. Učenec mora opravljati preverjanje znanja, na podlagi katerega se ugotovi doseženi standard znanja, ta se določi na osnovi programov.

V prvih treh razredih se preverja znanje iz maternega jezika in matematike. Od četrtega do šestega razreda se preverja znanje iz maternega jezika, matematike in prvega tujega jezika. Od sedmega do devetega razreda se preverja znanje iz maternega jezika, matematike, tujega jezika, zgodovine, državljske vzgoje in etike, športne vzgoje, vsaj enega naravoslovnega in enega družboslovnega predmeta in vsaj enega predmeta s področja umetnosti. Če učenec ne doseže standarda znanja za posamezni razred, ima pravico do ponovnega preverjanja znanja pred pričetkom naslednjega šolskega leta.

Osnovna šola, na katero je učenec vpisan, izda učencu spričevalo o izobraževanju na domu. Spričevalo je javna listina.

TELESNA ZMOGLJIVOST LJUDI PO POŠKODBI HRBTENJAČE (pomen in posebnosti obremenitvenega testiranja)

Prim. Tatjana Erjavec, dr. med., spec. int. med

Fiziološki odgovor na telesni napor

Pri telesnem naporu morata srce in ožilje zagotoviti dovolj velik pretok s kisikom in hrano nasičene krvi za delovanje aktivnega skeletnega mišičja. Pretok zagotavlja srce s povišanim srčnim utripom in večjim volumnom krvi, ki ga zmore izčrpati z enim utripom.

Druga prilagoditev je preusmeritev krvi v dele telesa, ki so aktivni. Če so aktivne mišice rok, se skrčijo žile v nogah in trebušni votlini. Pretok skozi neaktivne dele telesa se zmanjša in v rokah poveča. Za zagotavljanje višjega in močnejšega utripa potrebuje srce več kisika, zato se poveča tudi pretok skozi koronarno žilje. Možgani imajo najbolj stalen pretok tako med mirovanjem kot pri delu.

Tretji način prilagoditve je v samih aktivnih mišicah. Pod vplivom različnih kemičnih substanc se žilje razširi, olajša TA in povečata se količina in učinkovitost izmenjave kisika, hrane in porabljenih snovi.

Osrednjo vlogo pri reakciji na stres, kar napor tudi je, ima vegetativno (avtonomno) živčevje. Oživčuje gladko mišičje, srce in žleze. Sestavljata ga simpatični in parasimpatični del. Njuno delovanje je v grobem nasprotno, v resnici pa se dopolnjujeta in nadzirata

notranje okolje.

Simpatični del perifernega vegetativnega živčevja izvira predvsem iz torakolumbalnega dela hrbtenjače. Nitje se v ganglijih ob hrbtenjači preklopi na postganglionarno, ki izloča adrenalin in noradrenalin. Poseben krak simpatika je sredica nadledvične žleze, ki sprošča oba hormona naravnost v krvni obtok. Adrenalin in noradrenalin pospešujeta srčni utrip in moč kontrakcije srca, krčita žile, širita male dihalne poti, povečata aktivnost črevesja in pospešujeta nastanek in razgradnjo glukoze, ki je vir energije.

Parasimpatik izvira iz možganskega debla in sakralnega dela hrbtenjače. Gangliji so v bližini tarčnih organov in izločajo acetilholin. Delovanje v organih je nasprotno simpatiku. Nadzor nad delovanjem vegetativnega živčevja imajo veliki možgani (hipotalamus).

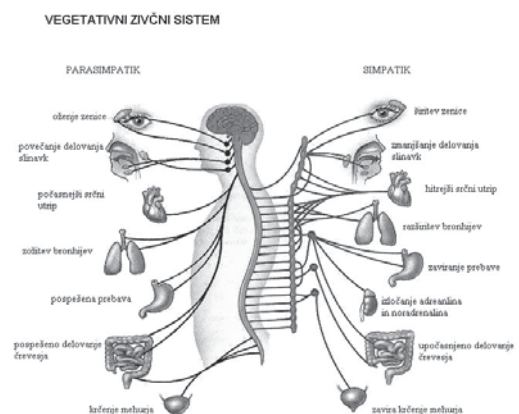
Pomembno vlogo pri vzpostavitvi stopnje aktivnosti avtonomnega živčevja pri obremenitvi ima baroreceptorski refleks. Ob povečanju krvnega tlaka draženje baroreceptorjev v loku aorte in drugih velikih arterijah povečuje vzdraženost parasimpatičnega živčevja in s tem preprečuje prevelik

porast krvnega tlaka.

Utripni volumen srca je odvisen tudi od ustreznega venskega priliva. Nanj vplivata simpatično pogojena skrčitev velikih ven kot tudi ritmično delo mišic, ki potiskajo kri proti srcu. Med intezivnejšim dihanjem pri obremenitvi je intratorakalni tlak v prsnem košu bolj negativen, kar olajšuje vtok v desno srce.

Prečna prekinitev hrbtenjače in vpliv na srčno-žilni sistem

Vegetativno živčevje, ki vpliva na delovanje srca in ožilja, poteka do nivoja Th 6. Okvare hrbtenjače nad tem nivojem vplivajo na spremembe v mirovanju in prilagoditev na fizični napor. Takoj po prečni prekinitvi hrbtenjače se pod nivojem okvare

pojavi prehodna motorična in avtonomna arefleksija – spinalni šok. V času šoka preneha tonus simpatikusa, zato se krvni tlak zniža, srčni utrip je počasen in venska kri zastaja v spodnjih udih in visceralnih organih. Raven adrenalina in noradrenalina se zniža. Akutno obdobje traja pri človeku mesec dni ali celo dlje.

Po obdobju popolne arefleksije se pojavi obdobje minimalne refleksne vzdražnosti, ki mu sledi obdobje pojavljanja fleksorskih refleksov. Ti prevladujejo tudi v obdobju, ko se začno pojavljati ekstenzorski refleksi.

Pri poškodbah nad nivojem Th6 se simpatična aktivnost avtonomnega živčevja ne vrne na bazalno raven. Namesto tega obstaja nagnjenost k avtonomni hiperaktivnosti, ki vodi do tako imenovane avtonomne hiperrefleksije. Mehanizem nastanka še ni popolnoma jasen. Novejše študije, predvsem na živalskih modelih, dokazujejo reorganizacijo sinaptičnih povezav v hrbtenjači in možen vpliv ravnega faktorja na pretirano simpatično refleksno aktivnost.

Krvni tlak ostaja nižji tudi v kroničnem obdobju in je obratno sorazmeren z višino poškodbe. Zelo pogosta je ortostatska hipotenzija (73,6 odstotka), ki je v obdobju vertikalizacije pri približno polovici oseb simptomatska, redko kdaj pa celo onemogoča rehabilitacijo. Srčna frekvenca v mirovanju ostaja nižja pri poškodbi cervikalnih in zgornjih torakalnih segmentov.

Posebnosti pri dinamični obremenitvi ljudi z okvaro hrbtenjače

Telesna aktivnost je odvisna od višine poškodbe in je vezana na mišične skupine rok, ramenskega obroča in trupa. Okvara nad šestim torakalnim segmentom pomeni tudi okvarjeno ali okrnjeno delovanje simpatičnega živčnega sistema.

Priprava na začetek aktivnosti je ukaz hipotalamusa za aktivnost simpatičnega živčevja. Če je poškodba pod nivojem Th 6, je povezava vzpostavljena. Minutni volumen srca se poveča

predvsem na račun povečane srčne frekvence. Skrčenje žilja v neaktivnih mišicah v območju pod poškodbo ni možno, zato je dotoka iz teh predelov manj. Del krvi, ki bi bil v fizioloških razmerah namenjen aktivnim mišicam, se prerazporedi v razširjene žile pod nivojem poškodbe. Ker je periferni upor manjši, je tudi naraščanje krvnega tlaka počasnejše. Manjši venski dotok v srce povzroči, da srčni utrip hitreje narašča in doseže stopnjo, ko je čas polnitve prekratek za učinkovito polnitev in utripni volumen. Nadaljnje večanje napora ni več možno.

Osebe s takšno okvaro lahko dosežejo z aerobnim treningom enako stopnjo porabe kisika kot zdravi ljudje. Pri okvarah nad nivojem Th 6 je prekinjena povezava in okrnjeno delovanje simpatika. Prevladuje aktivnost parasimpatičnega živčevja. Minutni volumen se povečuje na račun večjega utripnega volumna. Ker je motena vazokonstrikcija, je periferni upor nizek. Krvni tlak je nižji, zato se v prilagoditev vključijo baroreceptorji v aortnem loku, katerih draženje zavira vpliv parasimpatika. Venski dotok v srce je majhen. Z višanjem napora pride ob manjšem minutnem volumnu do padca krvnega tlaka in prenehanja zmožnosti za nadaljevanje dela.

Tudi pri visokih poškodbah lahko z aerobnim treningom povišamo zmogljivost srca in s tem splošno telesno

zmogljivost.

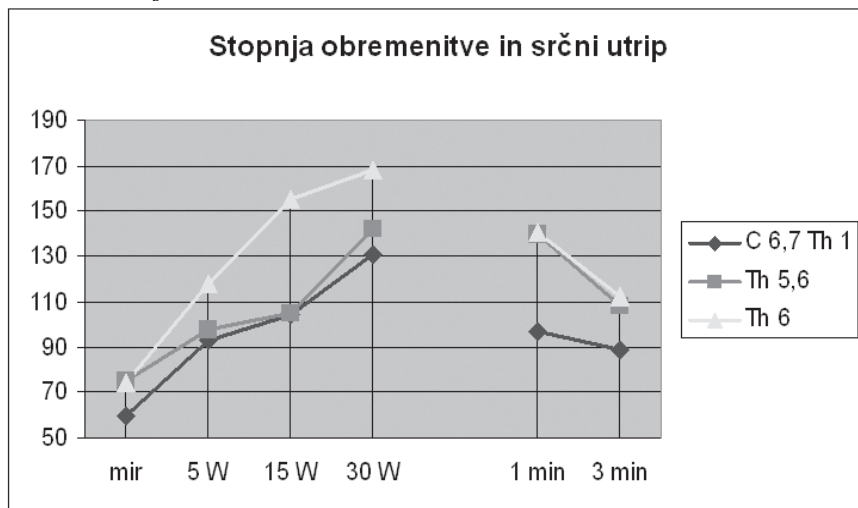
Koncentracija adrenalina in noradrenalina je pri tetraplegikih nižja in med obremenitvijo le malenkost narašča, pri visokih torakalnih okvarah (nad Th 5) narašča med obremenitvijo nivo noradrenalina, nivo adrenalina pa ostaja nespremenjen zaradi okrnjene funkcije suprarenalne žleze. Pri okvarah pod nivojem Th 6 je porast srčne frekvence in kateholaminov primerljiv z zdravimi preiskovanci.

S testiranjem so pri ljudeh po poškodbi hrbtenjače ugotovili tudi drugačen odgovor v začetku posamezne stopnje obremenitve. Srčni utrip začne naraščati z zakasnitvijo in postopno enakomerno narašča do največje možne frekvence. Pri zdravih ljudeh začne takoj naraščati in se po dveh do treh minutah iste obremenitve ustali (doseže plato). To pravilo velja za zmerne obremenitve.

Možnost obremenitvenega testiranja pri ljudeh z okvaro hrbtenjače

Obremenitev je možna s pomočjo ročnega kolesa ali invalidskega vozička, v zadnjem času pa tudi z vožnjo prilagojenega kolesa s pomočjo elektrostimulacije mišic nog. Ta je trenutno dosegljiva v redkih centrih in

Grafično so prikazane stopnje obremenitve, gibanje srčnega utripa in krvnega tlaka pri treh preiskovancih z visoko poškodbo hrbtenjače.

primerna za študij prilagoditvenih mehanizmov.

Zelo pomembna je priprava bolnikov na testiranje. Poleg osnovnih načel je potrebna pravilna temperatura okolje. Izključiti moramo vse pogostejše vzroke, ki lahko sprožijo avtonomno hiperrefleksijo. Zavedati se moramo, da jo lahko sproži tudi telesna aktivnost.

Pri premikanju zgornjega dela telesa se pojavljajo tehnične motnje pri sočasnem spremljanju EKG-krivulje, še več je težav pri merjenju krvnega tlaka. Zaradi težjih možnosti registracije vsaj pri nas uporabljamo protokol diskontinuirane obremenitve. Eden izmed pomembnih omejitvenih dejavnikov za doseganje večjih dinamičnih obremenitev je zmanjšan venski dotok v srce. V nekaterih centrih zato opravljajo obremenitve v ležečem položaju.

Glede na višino poškodbe lahko pri obremenitvi pričakujemo:

- Pri visokih torakalnih in cervikalnih okvarah hrbtenjače pričakujemo bradikardijo in počasen porast srčne frekvence, nizek krvni tlak in njegov padec pri večanju obremenitve, majhno maksimalno porabo kisika (VO₂ max), v EKG pa pogostejše motnje ritma.

Pri okvarah pod nivojem Th 6 je odgovor na dinamično obremenitev običajno normalen, pričakujemo pa lahko manjši venski dotok v srce.

V skupini športnikov, ki smo jih testirali pred paraolimpijskimi igrami, je bila dosežena obremenitev na ročnem kolesu med 75 in 100 W, maksimalna

poraba kisika pa od 37,6 ml/kg/min do 40 ml/kg/min. Posamezniki so dosegali od 85 do 90 odstotkov maksimalnega srčnega utripa glede na starost.

Kdaj in zakaj obremenitveno testiranje?

Odkrivanje koronarne srčne bolezni

Z obremenitvenim testiranjem lahko odkrivamo koronarno srčno bolezen. Občutljivost te metode je bistveno nižja kot pri obremenitvah na kolesu ali tekočem traku. Pri bolnikih z najmanj 70-odstotno zožitvijo ene ali več koronarnih arterij se tipične spremembe v EKG-krivulji pokažejo pri 86 odstotkov bolnikov, testiranih na tekočem traku, in samo v 40 odstotkih pri obremenitvi z ročnim kolesom. Pri ljudeh na vozičku je metoda izbora.

Testiranje telesne zmogljivosti

Uporabljamo jo pri testiranju športnikov. Žal zaradi okvare aparature nimam več možnosti sočasne meritve porabe kisika v izdihanem zraku. Tudi naše ročno kolo za obremenitev je pod težo številnih testiranj že skoraj na meji zmogljivosti. Upam, da bo do naslednjih paraolimpijskih iger kaj bolje.

Testiranje srčno-žilne prilagoditve na napor

S testiranjem lahko ugotovimo morebitne motnje ritma ob naporu, avtonomno hiperrefleksijo, ki jo lahko sproži napor, spremljamo pomembne padce krvnega tlaka. Na podlagi teh testiranj lahko svetujemo primerno intenziteto in dolžino varne telesne vadbe.

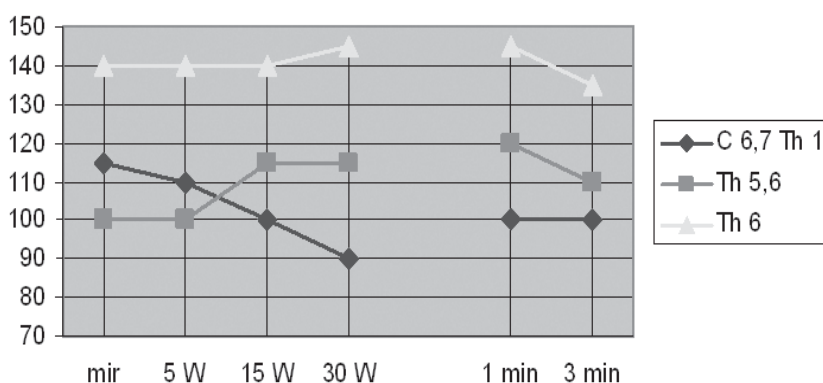
Predpis aerobnega treninga

Znano je, da lahko zmogljivost srca povečujemo predvsem z aerobno vadbo, ta pa zahteva obremenitev, pri kateri srčni utrip naraste dovolj visoko. Pri ljudeh z okvaro hrbtenjače ne moremo predpisati vadbene srčne frekvence na podlagi tabel. Upoštevati moramo namreč posebnosti srčnega utripa v mirovanju in najvišji srčni utrip, ki ga posameznik doseže ob obremenitvi pri različnih višinah okvare hrbtenjače.

Na podlagi tega lahko predpišemo želen vadbene srčni utrip. Z rednim aerobnim treningom (ročno kolo, vožnja kolesa s pomočjo elektrostimulacije, vožnja vozička, športne aktivnosti) dosežemo povečanje telesne zmogljivosti po tri- do šestmesečni vadbi.

Obremenitveno testiranje je pomembno za vse tiste, ki imajo težave ob fizičnem naporu ali začnejo z redno telesno vadbo. S predpisom intenzitete in dolžine vadbe je ta še bolj varna in učinkovita.

Stopnja obremenitve in sistolni krvni tlak

Prihaja čas, ko bo moral vsak sam poskrbeti za svoje zdravje. Ni zdravniška in ne zdravilca, ki bi lahko komu podaril zdravje.

Storimo čim več za zdravje, da bomo srečni, dolgo živeli in na koncu spokojno umrli.

Zgodovina se ga bo še dolgo spominjala

UMRL JE JANEZ PAVEL II.

Benjamin Žnidaršič

Janez Pavel II. z imenom - Karol Józef Wojtyła je bil rojen 18. maja leta 1920 v poljskem mestu Wadowice, 50 kilometrov od Krakowa. Umrl je 2. aprila 2005 v Vatikanu. Njegov oče, poročnik Karol Wojtyła je imel z ženo Emilijo dva sinova. Ko je bilo malemu Karolu devet let mu je umrla mama, tri leta kasneje tudi starejši brat. V osnovni šoli je dobil vzdevek - Lolek. Lolek se je že v gimnaziji začel angažirati v Cerkv - bil je predsednik mesnega združenja katoliške organizacije mladih Marijina legija.

V tem času se je udeleževal v športu – smučanju, drsanju, planinartjenju in nogometu, kjer je bil po pravilu vedno vratar. Od osnovne šole dalje ga je zanimalo gledališče, zato je kot igralec sodeloval v različnih gledaliških skupinah. Leta 1938 je maturiral z odličnim uspehom in se z očetom preselil v Krakow. V tem času se je odločal med igralskim poklicem, študijem filozofije in duhovniškim poslanstvom. Še istega leta se Lolek vseeno odloči za Filozofsko fakulteto v Krakowu. Z znamenitim poljskim piscem Juliusom Kidrinkim sta v Krakowu osnovala gledališče. Ob tem ni zanemarjal Cerkve, saj je postal predsednik podmladka verske organizacije Žive kronice. Ko so leta 1939 Nemci vkorakali v Poljsko, je Lolek ilegalno študiral in širil pacifistične ideje. Trdil je, da se lahko brani pred nacisti tudi brez oprožja. Da se je lahko preživel je delal v kamnolomu in tovarni sode. Po očetovi smrti sredi leta 1942 se je vpisal v semenišče, kjer je leta 1946 diplomiral. Za tem ga je škof poslal na dveletni študij na dominikansko vseučilišče Angelicum v Vatikan. Doktoriral je na temo *Vprašanje vere pri sv. Janezu*, ter se leta 1948 vrnil na Poljsko v vas Negowice,

kjer je opravljal delo župnika. Leto za tem je postal kaplan krakovske cerkve sv. Florjana in je od leta 1954 na Katoliškem vseučilišču v Lublinu predaval etiko. Krakovski škof je postal leta 1959. Pet let za tem ga je papež Pavel IV. imenoval za nadškofa. Kardinalski klobuk je dobil leta 1967 kot najmlajši v Zboru kardinalov. Kardinalska konklava je Karola Wojtyła izabrala za papeža (264. po vrsti) 16. oktobra 1979. To je bilo po 456 letih prvič, da papež ni bil Italijan.

Novi papež se je posluževal vseh novih tehnoloških dosežkov, čeprav so ga liberalni teologi smatrali za anti-modernista. Nekateri od razlogov so bili, da je bil nasprotnik vključevanja žensk v duhovniški poklic in da o celibatu ni hotel niti slišati. Vendar je prepotoval cel svet in med ljudi vnesel novo upanje za združitev vseh Cerkev za isto idejo, ki se ji reče – mir. To je Janeza Pavla II drugega povzdignilo med najbolj priljubljenega papeža do sedaj. Prvi je imel dovolj moči, da je prosil za odpuščanje grehov pripadnikov katoliške cerkve in prvi papež je bil, ki je vstopil v sinagogo in džamijo. Bil je aktivni borec proti komunizmu za pravico in svobodo življenja vseh ljudi. Bil je most med različnimi kulturami in religijami. S tem ko je gladil spore in vplival na pomiritev v vojnah, bo ostal človek, ki se ga bo zgodovina še dolgo spominjala.

Medsebojno sodelovanje je pogoj za uspeh

V PACUGU RAČUNAJO NA NAS

Dane Kastelic

Naslov pove dovolj in s tem besedami je predsednica Turističnega društva Fiesa Pacug Nataša Umek povabila k sodelovanju Zvezo paraplegikov Slovenije, ko je izročila vabilo za volilni občni zbor tega društva. V TD Fiesa Pacug so vključeni domačini, občasni prebivalci, ki imajo tam počitniške hišice, kakor tudi predstavniki organizacij, ki izvajajo letovanja in rekreacijo v širšem obsegu. Ker ima Zveza paraplegikov namen, da za svoje člane kmalu prične programe ohranjanja zdravja in obmorske rehabilitacije na lokaciji v Pacugu, smo bili povabljeni, da se dejavno vključimo tudi v tamkajšnjo skupnost. Tako bodo naši interesi spojeni in prepleteni z interesi prebivalcev na omenjenem območju in ne bomo tujek, ampak dejaven člen v lokalni skupnosti, ki nas sprejema za svoje, kljub naši vizualni drugačnosti.

Volilni občni zbor TD Fiesa Pacug je potekal v hotelu Barbara v Fiesi. Po poročilih o dosedanjem delovanju sta bili podani zahvala in razrešnica dosedanjemu vodstvu društva. Izvedle so se volitve za predsednika, podpredsednika in upravni odbor do leta 2009. Za predsednika je bil na predlog že bivše predsednice Nataše Umek izvoljen Andrej Dolničar, za podpredsednika pa Doro Hvalica, izvoljenih pa je bilo še deset članov upravnega odbora in ostalih organov društva. Nato je predsednik podal plan dela za naslednje obdobje kakor tudi za leto 2005. Vse je zaprosil za medsebojno sodelovanje, saj je dobro medsebojno sodelovanje vseh, ki so prisotni na tem območju, ključ, da bomo vsi zadovoljni: tako prebivalci kot gostje. Več o TD Fiesa Pacug in njegovih akcijah si lahko ogledate na spletni strani društva www.drustvo-fiesapacug.si/.

Naš intervju

ROK BENKOVIČ: »Res je največ v psihi«

Janko Zupan

Rok Benkovič je eden tistih vrhunskih športnikov, ki so najbolj zaznamovali letošnjo zimsko sezono. Po nekaj odličnih rezultatih, zlasti v drugi polovici sezone, vendar brez uvrstitve na stopničke, je presenetljivo osvojil naslov svetovnega prvaka, nato pa še v ekipni tekmi veliko pripomogel k bronasti medalji. Ideja, da Roka obiščem, se je takoj po poletih v Planici porodila uredniku Paraplegika Janiju Bevču. Sprva se mi je zdela malce utopična, toda ko sem videl izraz na njegovem obrazu, sem vedel, da misli resno. Takoj sem navezal stik z Rokovim očetom, tudi članom Zveze paraplegikov, Zvonetom Benkovičem. Dogovoril se je s sinom in prišlo je do srečanja. V prijetnem okolju smo poklepetali, za popestritev pa je poskrbel Rokov hišni ljubljencek, piton Zoran.

Kdaj si doživel prvi stik s skakalnico?

»Ko sem bil v vrtcu, smo šli nekoč v Planico, kjer sem prvič v živo videl, kako skačejo. Čeprav je bil samo trening na 90-metrski skakalnici, me je popolnoma prevzelo in sem se trudil, da bi začel skakati.«

Kdaj si se prvič srečal s skoki?

»Moji prvi skoki so bili še z alpskimi smučmi, v Kamniku, kjer smo si uredili manjšo skakalnico za skoke, dolge približno 15 metrov, vendar danes tam nihče več ne skače. Trenirati sem začel pred osmimi leti, 13. januarja, ko so v Mengšu ustanovili klub, ki mi je bil precej bližje kot v Kranju, kjer sem pred tem treniral. Že takoj sem začel skakati na mali skakalnici.«

Ali si pred skakanjem poskusil še s kakšnim drugim športom?

»Redno nisem ničesar treniral, razen tenisa, vendar je trajalo vsega skupaj le dva meseca, še prej sem veliko smučal z očetom, poskusil pa sem tudi karate.«

Letošnjo sezono si bil za vse odkritje sezone, čeprav je bila to že tvoja tretja sezona v svetovnem pokalu. V njenem prvem delu je bila opazna manjša

kriza ...

»Tisto je bila res kriza, takrat smo bili samo upali, da se bo vse uredilo.«

Na novoletni turneji so skoraj odslovili glavnega trenerja, ker ni bilo rezultatov, vendar je kljub temu ostal na položaju, kar se je kasneje izkazalo za pravilno odločitev, saj ste po novem letu tako rekoč vsi »eksplodirali«

»Mi, trener in skakalci, smo vseskozi

verjeli, da prav treniramo, in vedeli smo, da se bo moralo nekoč tudi nam odpreti. Vseskozi smo upali, da bo to čimprej, še pred koncem sezone.«

Pripisuješ napredek v doseganju rezultatov le psihi ali je bilo mogoče kaj narobe v sami tehniki skoka?

»Res je največ v psihi, saj smo drugi del sezone trenirali popolnoma enako kot prvi, vendar se ti mora tudi v glavi 'odpreti', da lahko dobro skačeš.«

Pred kratkim se je končala sezona, sedaj bo nekaj počitka, če lahko temu tako rečemo. Kdaj boste pričeli priprave na naslednjo sezono?

»Treningov ne bo do začetka maja, zatem pa bomo pričeli s suhimi treningi, konec maja bomo pričeli skakati. Doslej je bilo ob koncu sezone res malo več počitka, letos pa imam zelo natrpan urnik ...«

Razni intervjuji ...

»Intervjuji in predvsem šola. Zdaj obiskujem tretji letnik srednje šole in upam, da mi ga bo uspelo do konca septembra tudi končati.«

Si že razmišljal o nadaljevanju šolanja na fakulteti?

»Gotovo se bom vpisal na eno od fakultet, vendar še nisem razmišljal o

Oče Zvone in sin Rok Benkovič lovita kačo Zorana

tem, katera smer bi bila prava zame.«

Misliš, da si mogoče prekmalu osvojil naslov svetovnega prvaka?

»Sanje vsakega skakalca so, da bo nekoč osvojil naslov svetovnega prvaka. Mislim pa, da če imaš motiv za naprej, sploh ni pomembno, kdaj ga osvojiš, pravzaprav prej ko ga osvojiš, bolje je. Pred mano je še dolga kariera, polno je še stvari in naslovov, ki jih še nisem osvojil, tako da mislim, da ni prekmalu.«

Iz prejšnjih sezon poznamo več primerov, ko so skakalci dobesedno mladoletni dosegli izjemne uspehe, nato pa hitro, kot so prišli na površje, utonili v pozabo ...

»Jaz se tega ne bojim, ker sem že nekaj časa dobro skakal. Naslov svetovnega prvaka mi bo samo pomagal pri samozavesti, da bom v prihodnje še bolje skakal in sebi dokazal, da znam dobro skočiti.«

Reciva, da ti dam tri možnosti: naslov svetovnega prvaka, naslov olimpijskega prvaka in naslov skupnega zmagovalca svetovnega pokala. Kateri bi ti bil najljubši?

»Teško je reči, tu je ogromno dejavnikov, vsi trije naslovi veliko pomenijo. Gotovo bi si želel vse tri, toda nanesele je tako, da sem najprej osvojil naslov svetovnega prvaka.«

Ali so ti bolj všeč manjše skakalnice ali velikanke?

»Osebnostno so mi bolj všeč čim večje skakalnice, ker je zares užitek, da lahko dalj letiš.«

Poškodb za zdaj še nisi imel?

»Enkrat sem huje padel, tako da sem nekaj časa čutil bolečine v hrbtu in vratu. Takrat dva tedna nisem skakal. Zares hude poškodbe, kakšnega zloma, pa na srečo še nisem imel.«

Kakšne načine sproščanja uporabljaš med sezono?

»Dosti jih je. Pred skoki poslušam glasbo, sicer pa tečem, da se poskušam sprostiti in v tistem trenutku odmisli skoke.«

Kakšno glasbo največkrat poslušаш?

»Največkrat rock, čeprav poslušam tudi

druge zvrsti, kot so punk, metal, stari rock, tudi reggae. Dosti je glasbe, ki jo imam rad, le komercialna glasba mi nekako ni všeč.«

Kaj ti v življenju pomeni računalnik?

»Računalnik mi pomeni veliko, še posebej zato, ker srednjo šolo opravljam na daljavo po internetu. Tako lahko med samo sezono med tekmami komuniciram s profesorji. Uporabljam ga tudi v prostem času, ko sem v sobi in nimam drugih obveznosti, potem pride na vrsta tudi kakšna igra, vendar se to ne dogaja pogosto,raje grem ven na zrak.«

Imaš morda svojo spletno stran?

»Za zdaj je še nimam. Bili so že pogovori o tem, toda do realizacije še ni prišlo.«

Za tabo je tretja sezona v svetovnem pokalu, od novembra do marca ste skakalci vseskozi na tekmah, se pravi od doma. Ali imaš med tekmami kdaj domotožje?

»Vedno ko pridem domov, sem zelo vesel, ker je med tekmami po hotelih včasih dolgčas. Tako da vsako priložnost, če le lahko pridem domov, izkoristim, četudi samo za nekaj dni.«

Lahko morda izpostaviš kakšno skakalnico, ki ti morda bolj ustreza, oziroma katera ti ne ustreza?

»Najboljša mi je gotovo velikanka v Planici, pa še doma je, kjer se lahko pokažeš pred domačimi navijači. Kritiziral nobene skakalnice ne bi, bi pa omenil skakalnico v Pragelatu, ki je na prizorišču naslednjih olimpijskih iger. Letos smo tam že skakali, nekakšna slaba lastnost te skakalnice pa je, da tam vedno piha. Tudi če napovedujejo, da ne bo pihal, se izkaže ravno nasprotno. Upam, da ne bo ravno na olimpijskih igrah veter krojil vrstnega reda najboljših.«

Z uspehi pridejo tudi sponzorji, nagrade, denar. Zanima me, kaj tebi pomenijo materialne dobrine?

»Skakati gotovo nisem začel zaradi nagrad. Če pa v skokih uživaš in si poleg tega še nagrajen za to, pa je

toliko bolje! Ukvarjanje z vrhunskim športom ti vzame ogromno časa, zato ni možnosti, da bi si denar služil še s čim drugim, zato je dobrodošlo, če dobiš denar in nekaj drugih materialnih stvari, če dobro skačeš.«

Dotakniva se delčka slovenske folklore, fovšije po domače. Misliš, da so okoli tebe kakšni zavistneži?

»Niti ne, mislim, da smo sploh v reprezentanci veliki kolegi, tako drug drugemu privoščimo vsak uspeh. Moje mnenje je, da če drugemu ne privoščiš dobrega skoka, tudi sam ne moreš dobro skočiti. Zunaj reprezentance pa tudi še nisem opazil kaj takega.«

Ali te moti, da te na cesti prepoznajo, vpijejo za teboj?

»Rajši bi videl, da me ne bi prepoznali, vendar to spada zraven, zato sem se na to pripravil.«

Verjetno so takrat, ko ni šlo po načrtih, letele kritike. Te je prizadelo?

»Niti ne, saj so kritike letele na vse, ne le name. Trenerji in skakalci smo vedeli, da smo prav trenirali in da uspehi bodo prišli, tako da poskušaš vse kritike preslišati in greš po zastavljeni poti naprej.«

Ali ti je tvoj osebni videz pomemben oziroma ali veliko daš na svojo podobo?

»Ne dam prav veliko na to, pravzaprav oblečem tisto, kar mi pride pod roke, tudi frizure nimam nikoli prav urejene. Morda je pa ravno to del moje podobe, saj nisem med tistimi, ki morajo imeti vsak las na svojem mestu in vse do potankosti zlikano.«

Verjetno nisi zjutraj v kopalnici eno uro ...

»Res ne, samo toliko, da grem na stranišče in seveda si tudi zobe umijem.«

Imaš že težave z oboževalkami ali telefonskimi klici?

»To niti ne, domov sicer dobim veliko pisem in vsi hočejo, da jim odpišeš, kar je težko. Telefonskih klicev je zelo veliko, na dan jih je kar okoli petdeset, kar je gotovo preveč, in če bi se na vse odzival, bi se lahko pogovarjal cel dan.«

Po čem si boš najbolj zapomnil letošnjo sezono in kaj bi najraje čimprej pozabil?

»Čimprej bi najraje pozabil začetek sezone, ko nam nikakor ni steklo. V lepem spominu pa bom ohranil dva dogodka: Oberstdorf in Planico, predvsem drugi tekmovalni dan, ko so skakalci oziroma letalci kot po tekočem traku dosegali izjemne daljave.«

V zadnjih tednih si dal že ogromno intervjujev. Verjetno imaš včasih že vsega dovolj?

»Ko so prišli prvi uspehi, sem vedel, da bom moral dajati tudi intervjuje, ker to preprosto spada zraven, tako da mi ni težko.«

Si moral že kakšnega odkloniti?

»Jaz nisem še nobenega odklonil, sem pa dogovorjen s Smučarsko zvezo, da vsakega, ki me pokliče, usmerim na Zvezo, tam pa odločijo, katere intervjuje bom imel. Če tam odločijo, da določenega intervjuja ne dam, je to izključno njihova odločitev, jaz s tem nimam nič.«

Smo v dobi računalništva, možnosti na tem področju so neizmerne, na internetu lahko vidimo razne fotomontaže. Kaj

bi storil, če bi si »izposodili« tebe in bi se v kakšni rumeni reviji pojavile tvoje gole fotografije?

»Verjetno se ne bi počutil dobro, sekiral se pa tudi ne bi prav veliko, saj s tem ne bi nič naredil.«

Denimo, da bi želela tvoja punca opraviti lepotno operacijo. Ali bi jo podpiral pri tem?

»Jaz ji gotovo tega ne bi predlagal, če pa bi se trdno odločila, da bo to naredila, ji tega ne bi branil, saj vsak o svojem telesu in videzu odloča sam.«

Si še zelo mlad, pred kratkim si dopolnil devetnajst let, pred tabo je še dolga kariera, pa vseeno, kje se vidiš po koncu kariere?

»To je še tako daleč, da še nisem razmišljal. Pred mano je, upam, še dolga kariera, rad bi končal šolo, kaj bo po končani skakalni karieri, pa še nisem razmišljal.«

O svoji družini še ne razmišljaš ...

»Za zdaj še ne, toda tudi to bo prišlo na vrsto.«

Kaj bi lahko povedal o pomebnosti telesne teže pri skakalcih? Ali si kdaj imel težave z

njenim vzdrževanjem?

»Težav z njo nisem imel nikoli. Že prej je bila takšna, kot mora biti sedaj, tako da nisem prelahek niti ne pretežak. So pa imeli težave drugi in jih imajo še sedaj. Mene to vzdrževanje teže ni zmotilo. Je pa treba pri posameznikih s prenizko težo skrajšati smuči. Za vsak kilogram se skrajšajo za 10 odstotkov dolžine, tako da ni dobro biti presuh. Ta odstopanja so bila včasih bolj izražena, sedaj pa ima redko kdo kritično telesno težo, k čemur pripomorejo tudi bolj oprijeti kombinezoni, ki preprečujejo, da bi se pod njimi nabiral zrak.

Po vsakem skoku nas takoj stehajo in ob prenizki teži te diskvalificirajo, kar se je zgodilo tudi na skandinavski turneji.«

Kakšna pa je vaša prehrana, ali imate kakšne omejitve?

»Prehrano si izbira vsak sam. Vsak zase točno ve, koliko kilogramov ima, kar mu tudi narekuje, kaj lahko je in kaj zanj ni dobro.«

Tvoja najljubša hrana in pijača sta ...

»Najraje jem morsko in kitajsko hrano. Kadar ni časa, pa pride v poštev tudi fast food, vendar se to ne dogaja pogosto, kajti zame to tudi ni dobra prehrana. Pijem pa najraje naravne sokove, jabolčni, pomarančni in jagodni sok.«

Ali lahko naslednjo sezono napoveš prvo zmago v svetovnem pokalu?

»Napovedati je zelo težko, trudil pa se zagotovo bom, da bodo skoki čim boljši in s tem tudi rezultati.«

Kaj pa olimpijske igre?

»Trenirali bomo, da bomo na olimpijskih igrah v čim boljši formi, potem bomo pa videli. Kot smo letos videli, je vse možno.«

Za konec pa še povej, kako so te sprejeli tukaj v Kamniku.

»Bilo je več sprejemov. Prvi ob prihodu je bil Mengšu, kjer se je zbralo več ljudi. Drugi pa je bil tukaj v Kamniku, kjer se je na trgu zbralo ogromno ljudi in bilo je res lepo, tudi razpoloženje je bilo dobro. Tega res nisem pričakoval.«

»Vedno ko pridem domov, sem zelo vesel, ker je med tekmami po hotelih včasih dolgčas. Tako da vsako priložnost, če le lahko pridem domov, izkoristim, četudi samo za nekaj dni.«

MEDNARODNI HAIKU FESTIVAL

pomladni dan – glej, na kolenih
deklica vrti dežnik pred materino dušico
malo tudi boke podplati povsem običajni

iz nagovorov A. Zorman in T. Jamnik

V okviru Apokaliptičnega mednarodnega haiku festivala so v četrtek 24. marca v Klubu CD razglasili nagrajence 7. Apokaliptičnega natečaja za najboljši haiku za leto 2004 ter podelili nagrade in pohvale. Med pisci pohvaljenih haikujev je tudi Darinka Slanovec.

Na natečaj je prispelo čez 800 haikujev iz Slovenije, Belgije, Bolgarije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Malezije, z Nove Zelandije, iz Romunije, Srbije in Črne gore, s Škotskega in iz ZDA. To govori, da haiku kot zvrst poezije med vsemi zvrstmi v današnjem času gotovo najbolj povezuje narode.

Haiku je tradicionalna japonska pesniška oblika, ki naj v enem samem trenutku in z nekaj zlogi objame ne le stanje duha avtorja, temveč stanje in način bivanja vsega bivajočega. Klasična tema haikuja je predvsem doživljanje narave, v svoji humoristični naravnosti kot senryu tudi neusmiljena kritika družbene stvarnosti. Danes se svetovni haiku razvija v nadvse raznolike smeri, s tem pa nekdanja pravila, kaj je haiku, dobivajo drugačne razsežnosti. Tudi meja, razlika med odnosi človek-narava, materialni svet-človek in človek-človek postaja vse bolj zabrisana. Haikui vse pogosteje izražajo prav odnos človek-človek in ne več le odnosa narava-človek, pri čemer redkokdaj še s pridihom humorističnosti, temveč izražajo prav nasprotno, doživetja in čustva, ki so povezana s sodobnimi, vse bolj oddaljenimi

odnosi med ljudmi ...

Haiku odraža konkretno, sedanje doživetje, trenutek prebliska, ko se v pesniku ali pesnici nekaj zgane, ko se mu razodene spoznanje ob dogodku ali prizoru iz vsakodnevnega življenja, tako običajnega, pa vendarle v trenutku doživetja tako drugačnega in samo njegovega, njenega.

Sodobni haiku ima svobodnejšo obliko, manj pomembna je pri tem klasična oblika trivrstičnica in število zlogov 5-7-5. Ni natančne definicije, kaj je haiku, tako kot ne moremo najti prave in edine definicije, kaj je poezija. Vendar se prav v tem skriva čar. Razumski pristop je preveč okoren, vse, kar ustvarjalcu preostane, je subtilna zaznava trenutka, ki jo mora jasno ozavestiti. Tukaj vmes, med občutkom in mislijo, se skriva haiku: eteričen in slikovit, prepoznaven, pa vendar neoprijemljiv. Zato so tudi besede kot zvezde na nebu: sijoče in raztresene po nebesni črnini, vsaka zase, vendar skupaj sestavljajo zvezdno nebo.

P. S.

Na mednarodnih natečajih za najboljši haiku, ki jih razpisuje revija Apokalipsa, je Darinka Slanovec prejela dve pohvali: leta 2004 in 2005.

»CVETIMO OD ZADOVOLJSTVA«

Mirjam Kanalec

Bank Austria Creditanstalt je na predlog županje Danice Simšič donirala 500.000,00 tolarjev Društvu paraplegikov ljubljanske pokrajine.

Bank Austria Creditanstalt Ljubljana, hčerinska banka avstrijske Bank Austria Creditanstalt (BA-CA), je v torek 12. aprila 2005 uradno odprla novo poslovno enoto na Celovški cesti 150, že četrto v Ljubljani. Ob tej priložnosti je podelila tudi donacijo v humanitarne namene v višini milijon tolarjev, 500.000,00 tolarjev Društvu paraplegikov ljubljanske pokrajine ter 500.000,00 tolarjev Društvu Bravo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami.

Na slavnostni otvoritvi je poleg direktorja uprave Franceta Arharja in vodje poslovalnice Aleša Topliška spregovorila tudi županja MOL Danica Simšič. Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine je namreč donacijo

*Direktor uprave
France Arhar in
vodje poslovalnice
Aleša Topliška*

prejelo na predlog županje, kar kaže na zaupanje v naše dosedanje delo ter je vzpodbuda in obveza za še boljše delo v bodoče.

Društvo se zahvaljuje županji in Bank Austria Creditanstalt za donirana sredstva, ki jih bomo koristno uporabili za dokončanje novih delovno-bivalnih prostorov.

»Želim vam vesel in zdrav 8. marec - dan žena«

Jelka Vidovič

Te besede je izrekel predsednik Vilibald Pepevnik članicam in simpatizerkam Društva paraplegikov severne Štajerske. Vsako leto se srečanja udeleži vse več članic. Ob glasnem kramljanju in veselem razpoloženju je čas hitro mineval. Želele smo si, da se ne bi tako hitro iztekel predvideni čas našega snidenja, toda resničnost je takšna, da se je po vsakem veselem dogajanju in po določenem času treba odpraviti domov.

Ostal je spomin, roža na oknu cveti, meni nasmeh vzbudi ob spominu na dan žena.

Ob glasnem kramljanju in veselem razpoloženju je čas hitro mineval.

FOTO: Janez Raišp

Dolga in trnova pot do praznika dneva žena

Jelka Vidovič

Prva konferenca za pravice žensk in njihovo enakopravnost je potekala leta 1848 v državi New York, kjer sprejmejo izjavo (Seneca Falls Convention), v kateri poudarijo, da so ženske in moški po rojstvu enaki, in zahtevajo odpravo zapostavljanja žensk. Izjava zahteva volilno pravico žensk, pravico do lastnine (po veljavni zakonodaji mož razpolaga s premoženjem in zaslužkom poročene ženske), spremembo zakona o razvezi zakonov (dotlej ob razvezi zakona pripadejo otroci možu), prosto izbiro poklica (ženskam so nedostopni predvsem svobodni poklici), svoboden dostop v vse izobraževalne ustanove, možnost opravljanja duhovniškega poklica (Antionette Brown 1850 diplomira iz teologije), odpravo naravnih zakonov, ki različno obravnavajo moške in ženske.

V Evropi se od francoske revolucije 1789 ženske vse močneje bojujejo za enakopravnost, samostojnost in predvsem prost dostop v izobraževalne ustanove. V začetku 20. stoletja se začne organiziran boj žensk za enakopravnost v družbi, za

politično, socialno in kulturno enakopravnost žensk v svetu, ki mu vladajo moški. Emmeline Pankhurst leta 1903 ustanovi Žensko socialno in politično zvezo, združenje bojevnice za ženske pravice. Ženske se v boju za volilno pravico, za boljše možnosti v izobra-

ževanju in enakopravnost v javnem življenju povezujejo in združujejo tudi v ZDA, Franciji in Nemčiji.

Bojevnice na ulicah napadajo ministre, razbijajo okenska stekla, gladovno stavkajo in se ne odrekujejo niti terorističnim napadom (požigi, bombni napadi). Ob koncu vojne leta 1918 v Nemčiji pridobijo ženske volilno pravico, leta 1928 v Veliki Britaniji pravno enakopravnost in leta 1920 dobijo vse ženske v ZDA volilno pravico (država Wyoming jo je podelila že leta 1867).

Ob koncu 21. stoletja enakopravnost žensk v vsej družbeni sferi še vedno ni idealna, pojavljajo se problemi nasilja v družini (ogrožanje varnosti, grdo ravnanje in nasilništvo), pojavlja se trgovina z ženskami, ženske so v izrazito slabšem položaju, kar zadeva trg dela, večja je brezposelnost žensk kot moških in zaposlene imajo v povprečju deset odstotkov nižjo plačo kot moški. Delež žensk v politiki pa je takšen, da ta pač ni čisti monopol moških.

MLADI ŠTUDENTI IZUMITELJI INVALIDSKEGA VOZIČKA NA GOVORNI POGON

Simon Šerbinek

Študenti fakultet za elektrotehniko, strojništvo in elektroniko Univerze v Mariboru so v okviru svojih raziskav začeli ustvarjati nov invalidski voziček, ki ga bo uporabnik lahko krmilil z govorom. Voziček bo namenjen težjim invalidom, tetraplegikom in tistim, ki ne morejo uporabljati svojih rok za njegovo poganjanje.

Dr. Riko Šafarič, profesor na fakulteti, podpira projekt Dinamik, ki ga sicer študentje vodijo sami. Idejni vodja in pobudnik pa je Gregor Pačnik, univ. dipl. ing. teh., stroj. in elekt. Oba sta mentorja projekta in mentorja nevrologov. Drugi sodelavci so:

- mentor preventive: Žarko Čučej,
- vodja preventive: Marko Malajnar,
- člani preventive: Primož Zajšek, Andrej Krt, Ivan Zapečnik - Jan;

- vodja nevrologov: Bojan Brečko,
- člani nevrologov: Aleš Tetičkovič, Simon Brezovnik, Simon Klančnik, Matjaž Kupnik.

Dr. Riko Šafarič nam je na kratko predstavil vizionarsko idejo. »Sam projekt je nastal med mojimi predavanji, ko smo se pogovarjali o organizaciji dela. Takrat je med študenti vzknila ideja o invalidskem vozičku na govorni pogon, hkrati pa se je pojavila ekonomska niša, kjer smo videli prihodnost

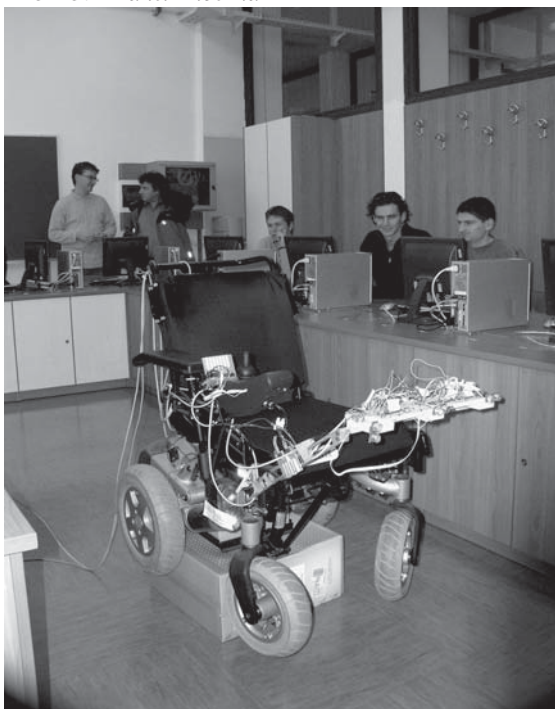
našega ustvarjanja. Študenti so predstavili načrt projekta in na natečaju na moje presenečenje dobili denarno nagrado od države. Država je na podlagi tega želela, da nadaljujemo ustvarjanje. Ne smemo pozabiti drugih donatorjev in sponzorjev, ki jih vseh niti ne smemo omenjati. Ko smo denar dobili, sta Gregor Pačnik in Karel Benkič, ki sta idejna pobudnika, nadaljevala delo z novimi študenti. Startali smo namreč minulo šolsko leto, letos smo morali opraviti nov nabor. Na čelu skupine ostajata Gregor Pačnik in Karel Benkič. Laboratorij nam je posodil naš profesor Žarko Čučej. Pomagajo še asistenti in drugi, ki so se razdelili na dve skupini, in sicer za govor in za prepoznavanje arhitektonskih ovir. Nevrologi ustvarjajo umetne možgane in ugotavljajo naravo govora. Člani preventive ugotavljajo gibanje vozička v prostoru.«

Gregor Pačnik je k tem uvodnim besedam našega druženja dodal nekaj tehničnih podatkov: »Invalidski voziček je še v pilotski fazi ustvarjanja. Nanj smo montirali ultrazvočne senzorje, ki imajo kot zaznavanja 30 stopinj. Naša težava je zaznati rob pločnika, torej globino. Doslej imamo pet parov senzorjev.«

Mojega spremljevalca Francija Žiberno je zanimalo, kako se voziček premika v majhnem prostoru, na primer v dvigalu, okoli mize, v sanitarijah ... Mladi študent je nadaljeval: »Vektor na senzorjih zaznava vsako gibanje, zato se prilagaja okolici. Za zdaj je gibanje naprej s senzorji urejeno, vzvratno pa še testiramo.« Dr. Riko Šafarič meni, da morajo isti sklop senzorjev narediti za vzvratno vožnjo. Vendar bodo potrebovali še najmanj pol leta, da projekt pripeljejo tako daleč, da ga bo lahko testiral invalid.

Navdušen sem, da se to dogaja pri nas, hkrati pa sem ustvarjalce vprašal, kako to, da smo kot društvo paraplegikov tako pozno izvedeli za njihov projekt. Profesor je iskreno priznal, da so v nekaterih stvareh zelo iznajdljivi, v drugih pa ne tako praktični. »Iskali smo že stike z vami, vendar le v imeniku pod društvom invalidov, ne pa pod

FOTO: Franci Žiberna

Voziček bo namenjen težjim invalidom, tetraplegikom in tistim, ki ne morejo uporabljati svojih rok za njegovo poganjanje.

društvom paraplegikov.«

Franci je ob tem pomislil na diagnozo s krči in na invalide, ki so mentalno zdravi, imajo pa še druge težave, tudi govorne. Gregor Pačnik se zaveda, da nimamo vedno istega glasu: »Skupina nevrologov se intenzivno ukvarja z rešitvami. Slovenščina kot jezik ni problematična, temveč so problematični šumi in poki. Prav tako je treba ločiti normalen govor od ukaza. Trenutna rešitev je trikratna ponovitev ukaza, šele nato voziček deluje. Problem so tudi kombinirani ukazi, kot so levo naprej, desno nazaj. Morda bi lahko dodali žvižg ali pok, ki bi omogočil računalniku lažjo zaznavo. Sicer pa smo dokazali, da priprava deluje, a potrebujemo sredstva, da nadaljujemo delo,« dodaja Gregor Pačnik. »Potrebujemo dobro promocijo, da bomo voziček spravili v življenje. Ne potegujemo se za plačilo, temveč za sredstva, saj delamo volontersko.«

Sledila je še kratka predstavitev za nove sodelavce, mlade študente. V drugi fazi bo tudi društvo DPSŠ priskočilo na pomoč. Najbrž bo Aleksander Škrinjar, naš član, testiral prototip invalidskega vozička, pri čemer bo tudi aktivno sodeloval s svojimi pripombami. Študentom bo lahko nazorno pokazal, kako se voziček vodi po prostoru. Testiral bo ukaze, in če bo pri tem volontersko pripomogel k novemu izumu, bo morda kakemu invalidu v prihodnosti mnogo lažje. S Francijem sva še malo poklepetala s profesorji in študenti, nato pa sva z dobrim občutkom, da se v teh laboratorijskih prostorih dogaja nekaj pozitivnega, šla na kavo ...

FOTO: JANEZ RAIŠP

REKREACIJA - ZMIERNO, TODA REDNO

Jožica Polanec

Redna zmerna telesna dejavnost ugodno vpliva na človeka. Najkoristnejše oblike rekreacije so zmerna vožnja z vozičkom, razgibavanje, košarka, roket, namizni tenis in podobno, in to vsaj enkrat na teden.

Na pobudo Franca Žiberne smo se v Društvu paraplegikov severne Štajerske odločili, da enkrat na teden skupaj nabiramo kondicijo in krepimo svoje zdravje. Srečujemo se v telovadnici Osnovne šole Gustava Šiliha. Za zdaj se rekreacije udeležuje spodbudno število članov.

Postavite si cilj živeti aktivno življenje, saj za to niste in nikoli ne boste prestari!

Z več znanja do boljšega prijemca

Ivan Žalig

Pred začetkom ribolovne sezone smo se ribiči v Društvu paraplegikov severne Štajerske dogovorili, da organiziramo tečaj lovljenja rib s plovcem. Tečaj še traja in je načrtovan tako, da bo potekal dvakrat po dve uri tako v prostorih društva s teoretično vsebino kot s praktičnim prikazom lovljenja rib ob ribniku. K sodelovanju smo povabili Vojka Gala, ki nas s svojim znanjem in velikimi izkušnjami uvaja tudi v dodatna spoznanja o ohranjanju okolja in uživanje ob naših lepih kottičkih ob vodi po vsej Sloveniji.

Na tečaju se bomo dodobra seznanili z novim pravilnikom Mednarodne ribiške zveze za športni ribolov. Ob široki ponudbi opreme v naših trgovinah se bomo z demonstracijo in izkušnjami starejših ribičev dokopali do spoznanja, kakšna naj bi bila optimalna oprema za ribolov s plovcem. Tečajniki se bodo naučili vezati trnke z različnimi načini vezanja, uporabljati bodo znali različne vrste plovcev, pripraviti ribiške palice za ribolov v mirnih ali tekočih vodah in na koncu dobro spoznali številne ribe, ki živijo v naših vodah.

Za člane ribiče in tiste, ki se nam bodo po tem tečaju pridružili, bo v tej sezoni organiziranih pet tekmovanj v lovljenju rib s plovcem. Najboljši tekmovalci v različnih kategorijah na vseh tekmovanjih bodo na koncu tudi prvaki društva.

Na željo članov ribičev bomo pripravili pogovor z vodstvom Ribiške družine Maribor, da bi nam kmalu omogočili opraviti strokovni ribiški izpit, ki ga bomo potrjevali z ustrezno izkaznico.

V imenu vseh udeležencev tečaja bi se rad zahvalil vodstvu društva za vsestransko pomoč. Hkrati vas vse ob prihodu toplih dni brez posebnega vabila pričakujem, da skupaj uživamo ob vodi in na čistem zraku.

Pred začetkom ribolovne sezone smo se ribiči v Društvu paraplegikov severne Štajerske dogovorili, da organiziramo tečaj lovljenja rib s plovcem.

Predstavljamo vam paraolimpijko, nosilko zlate medalje v namiznem tenisu iz Aten Matejo Pintar

»LETO 2004 JE BILO ZAME PRELOMNO«

Boris Šter

Za začetek zelo kratek življenjepiš!

»Od rojstva 16. julija 1985 živim na Praprotnem v Selški dolini skupaj s starši in tri leta mlajšo sestro. Prva štiri leta sem osnovno šolo obiskovala v podružnični šoli na Bukovici, nato pa v matični Osnovni šoli Ivana Groharja v Škofji Loki. V teh zadnjih štirih letih sem tudi aktivno igrala rokomet kot članica loškega kluba Jelovica. Nekaj pred valetu me je na družinskem izletu v hribe doletela nesreča, ko sem si zlomila hrbtenico in postala paraplegik. Tako sem naslednjega pol leta preživela v ZRRS, hkrati pa opravljala prvi letnik škofjeloške gimnazije, ki sem jo lani končala. Sedaj študiram prevajalstvo na Filozofski fakulteti v Ljubljani.«

Na Valu 202 sem poslušal izbor za osebnost tedna in zate je glasoval tudi tvoj profesor iz gimnazije. Kaže, da si bila v gimnaziji zelo priljubljena.

»No, ne vem, mislim pa, da sem se tako s sošolci kot s profesorji dobro razumela.«

Leta 2004 se je v tvojem življenju veliko zgodilo! Postala si zlata maturantka, na olimpijskih igrah v Atenah si osvojila zlato medaljo v namiznem tenisu, postala si športnica poletja po izboru poslušalcev Vala 202, vpisala si se na fakulteto.

»Da, res je bilo veliko novih stvari in leto 2004 je bilo zame v mnogih pogledih prelomno. Zagotovo pa je bila zlata olimpijska medalja vrhunec vsega dogajanja.«

Za naslov športnice poletja 2004

si premagala tudi takšna imena, kot so Čeplakova, Čop in nogometiški ... Je zanimanje medijev za invalidski šport kaj naraslo?

»Glede na odziv poslušalcev radia in ogromno število intervjujev, ki sem jih opravila po vrnitvi iz Aten, lahko rečem, da je.«

Kako boš uskladila študij in šport?

»Za zdaj mi še kar uspeva. Včasih nekoliko trpi šport, drugič študij.«

Sedaj pa se vrniva k olimpijskim igram! Povej za bralce Paraplegika nekaj vtisov o samem tekmovanju, o razpoloženju v reprezentanci, tekmi v dvojicah z Andrejo in nekaj več o tekmovanju posameznic, kjer si zmagala in si priborila zlato olimpijsko medaljo.

»Razpoloženje v reprezentanci je bilo odlično in prepričana sem, da je zelo pripomoglo k mojemu uspehu, saj me je celotna ekipa spodbujala, kadar je le lahko. Samo tekmovanje je bilo organizirano na vrhunski ravni, vse je potekalo brez zapletov, kar je name naredilo še večji vtis o pomembnosti olimpijskih iger. Pred tekmami sem imela dokaj veliko treme. Vedela sem, da sem vsako nasprotnico sposobna premagati, vendar zlate medalje nikakor nisem pričakovala. Škoda, da si je Andreja poškodovala ramo, saj sem prepričana, da bi se sicer tako ona sama kot midve ekipno lahko uvrstili še više!«

Ali imaš pred nastopi kakšen poseben obred? Bivši teniški igralec Boris Becker je vedno začel turnir v majici, v kateri je zmagal na prejšnjem turnirju.

Mogoče imaš maskoto za srečo?

»Nimam nobene maskote, vendar vedno igram v istem spodnjem perilu in istih nogavicah, ki sem jih v Atenah vsak dan prala, da sem jih lahko nosila na naslednji tekmi.«

Verjetno se spreminjajo tudi materiali loparjev in obloge. Pred desetletjem, se spominjam, se je začelo igrati s tako imenovano travo. Kako se namizni tenis igra danes?

»Tudi danes veliko igralcev in igralcev, še posebej v moji skupini, igra s 'travo'. Sama uporabljam 'soft', ki je nekakšna podložena različica 'trave'.«

Vedno vladajo posebni občutki na podelitvah medalj, na olimpijskih igrah še posebej.

»Seveda, to je bil eden izmed najlepših trenutkov v mojem življenju in nemo-goče je opisati občutke, ki so me takrat prevevali.«

Ali je bilo kaj časa za ogleda Aten in olimpijske vasi ter za druženje s športniki iz drugih držav?

»V olimpijski vasi smo preživeli večino časa, ko nismo bili na treningu ali tekmi, in tam smo tudi imeli priložnost za druženje z drugimi športniki. Samih Aten si pa nisem uspela ogledati.«

Po vrnitvi domov so sledili razni sprejemi, pogovori z novinarji za časopise, za radio, tudi na televiziji si bila večkrat. Kaj je napornejše: tekmovanja ali tisto, kar jim sledi potem doma?

»Za intervjuje si z veseljem vzamem čas, če si ga le lahko! Je pa res, da jih je bilo po Atenah toliko, da je bilo včasih že kar naporno. Ampak ta napor je popolnoma drugačen od tistega na tekmovanjih.«

V Društvu paraplegikov Gorenjske, katerega članica si, z zanimanjem spremljamo tvoje športne in druge uspehe. Želimo ti, da bi bilo veselja ob (kakašnih koli) zmagah čim več.

»Hvala in veliko sreče vsem skupaj!«

GORENJSKE KAPLJICE

■ *Ljubica Jančar*

Tiho, neslišno je na naša vrata in srca potrkala pomlad. Sončni žarki so ogreli zemljo in ta je posrkala vso snežno odejo, ki nam je dolgo, predolgo preprečevala svobodno gibanje na prostem. Sedaj pa že vdihavamo pomladne sape in srečnejši poženemo svoje vozičke po suhih in sončnih stezicah. To je za naše telo in dušo več vredno kot vsako uvoženo zdravilo!

Taka naravna zdravila pa v našem društvu priporočamo vsem članom in prijateljem, saj smo spomladi vsi mehkužnejši. Za telesno okrepitev priporočamo tudi prijateljska druženja, kjer poklepeta in se razbremenimo vsakodnevnih skrbi ter poveselimo s prijatelji.

Seveda pa te zdravilne kapljice ne prikapljujejo kar same z neba in jih je pač treba drugače pridobiti. Za to pa tudi ni težko poskrbeti, če je le volja za to.

Moški del upravnega odbora je ob

dnevu žena počastil vse članice in nas razveselil z drobno cvetko. Da pa niso bili žalostni naši moški, smo tudi ženske poskrbele za njihovo dobro voljo in jih obdarile s trnovo vejico. Vsi skupaj pa smo se veselo pozabavali in si napolnili dušo z dobro voljo.

Dobre volje ne zmanjka tudi našim športnikom, ki nadvse pridno trenirajo. V vseh panogah skušajo dosegati rezultate, ki si jih želijo, a vedno pač ne gre vse najbolje in zato se še bolj trudijo. Ko pa si bodo še malo pregreli od zime premrle ude, bodo zagotovo tudi športni uspehi še boljši.

*Paraolimpijka
Mateja Pintar:
»V olimpijski
vasi smo
preživeli
večino časa, ko
nismo bili na
treningu ali
tekmi, in tam
smo tudi imeli
priložnost za
druženje z
drugimi
športniki.
Samih Aten si
pa nisem
uspela
ogledati.«*

Edini, ki v zimskem času niso lenarili, so naši slikarji in pesniki. Ti so prav v tem obdobju najbolj ustvarjalni in jim čopič prav gladko teče ob topli peči. Za pesnike pa je tudi znano, da najlaže ustvarjajo ponoči, zima pa ima dovolj dolge noči.

Lepo pozdravljeni!

■ *Ljubica Jančar*

Kot pomlad si zame, mama,
vsa cvetoča, nasmejana –
vedno topla, milosrčna,
neutrudno za vse skrbna.

Bolj kot sonce toplo tvoje je srce –
bolj kot vseh ptic spev
glasu je tvojega odmev.

Ti zame boš pomlad vse dni,
ko v mrazu vsa narava spi –
dokler ljubezen me bo tvoja grela,
jaz v pomladi bom živela.

■ *Ljubica Jančar*

POMLADNO HREPENENJE

Zaigral orkester je pomladnih sap,
zaplesale bilke so in trave v vetru.
Še metulji in čebele
so veselo poletele v gaj,
kjer vse živo
imelo je pomladni raj.

Le jaz negibna sem v tem kipenju
In vonj pomladi me opaja.
V srcu pa drhtim od želje,
da še jaz se v tem plesu zavrtim.
A kaj, ko le sedim, drhtim
In poslušam melodije vetra.

Gorenjci po prvem delu nepremagani

Boris Šter

V dvorani Srednje gostinske šole v Radovljici smo Kranjčani organizirali četrti turnir državnega prvenstva v košarki na vozičkih. Po vrnitvi Marjana Trdine in Miča Ostojiča iz Italije v staro jato so gorenjski igralci tako rekoč nepremagljivi. Po vsečni igri in enajstih trojkah M. Trdine je slutiti, da se bo naslov državnega prvaka po letu dni vrnil v Kranj.

Rezultati 4. turnirja:

DP Kranj : DP Novo mesto 70 : 56
(23 : 16, 36 : 30, 49 : 43)

DP Ljubljana : DP Novo mesto 27 :
46 (3 : 6, 11 : 26, 23 : 34)

DP Kranj : DP Maribor 83 : 76 (28 :
19, 47 : 36, 65 : 61)

Za najboljšo ekipo po rednem delu pa bodo na finalnem turnirju v Zgornjem Kašlju igrali tudi tokrat obojeli Peter Robnik, Vinko Purgar in Janez Učakar.

Poškodba Učakarja je hujša, kot smo domnevali, in na finalnem turnirju ni igral. Državni prvaki pa so brez izgubljene igre postali košarkarji DP Gorenjske. Premagali so vse ekipe, v tekmi za prvo mesto Ljubljano za velikih sedemnajst košev. K naslovu državnih prvakov je največ pripomogel najboljši igralec in strelec celotnega tekmovanja Marjan Trdina, seveda ob pomoči vse ekipe.

Državni prvaki pa so brez izgubljene igre postali košarkarji DP Gorenjske. Gorenjci v akciji.

DPDDBP

8. MAREC - DAN ŽENA

Bernarda Zorko

Ko se zima dokončno začne poslavljeti in se narava prebuja ob vse toplejših sončnih žarkih in toplih pomladnih sapicah; ko zvončki in trobentice sramežljivo pokukajo iz zemlje, že dolgo let praznujemo 8. marec, dan žena.

Ženske kot enakopravne članice družbe so šele v sredini 19. stoletja zbrale dovolj poguma in moči ter se pričele bojevati za svoje pravice.

Tako je bila prva ženska, ki je zavestno oblikovala profil in pomen medicinske

1856). Prva ženska, ki je kot splošna zdravnica dobila naslov zdravnika, je bila dr. Elizabeta Garrat Anderson (1865). Nato je pomembna znanstvenica, ki je ena najpomembnejših znanstvenikov, Marie Curie, prejela leta 1911 Nobelovo nagrado za kemijo. S socialnega in enakopravnega vidika pa je zasluga Klare Zetkin, da je leta 1910 izborila volilno pravico ženskam in pravno zaščito žensk in otrok. Organizacija združenih narodov pa je šele leta 1977 priznala 8. marec kot mednarodni praznik vseh žensk.

Leta 2005 še vedno ne moremo govoriti, da ta praznik nima pomena in da je nepotreben. Nasprotno! Še vedno je veliko razlogov in potreb po prizadevanjih za boljši jutri povsod po svetu kakor tudi pri nas. Na splošno lahko ugotavljamo, da so žene in matere spričo vse hitrejšega tempa življenja velikokrat preobremenjene ter da so za enako delo kot moški slabše nagrajene.

V našem društvu se ne ubadamo s tovrstnimi težavami, vendar ni mogoče trditi, da ženske težav nimamo. Naša invalidnost nam je življenje zelo spremenila in tudi otežila. Ni preprosto biti na vozičku in skrbeti zase in za družino vsaj toliko, kolikor nam dopuščajo telesne in duševne sposobnosti.

Da bi ta trud in prizadevanja našim članicam priznali in jim pokazali, da so še vedno vredne praznovanja dneva žena, vsako leto organiziramo srečanje, ki ga običajno popestrimo s kulturnim programom, prigrizkom in prijateljskim druženjem. Tudi letos je bilo tako, srečanje pa smo obogatili še s koristnim predavanjem. Ker marsikatera od članic dolge zimske dni zelo malokrat ali celo sploh ne gre iz stanovanja, nam vsem to prvo pomladansko srečanje veliko pomeni. Trdno upamo in želimo, da ga nikoli ne bi opustili.

Del prisotnih članic in nastopajočih

LETO 2004 USPEŠNO IZPELJANO

*Upravni odbor zavzeto
opravlja svoje delo.*

Srečko Žlebnik

Minilo je eno najbolj razburljivih in delovnih let v delovanju našega društva. Zastavljeni so bili dokaj obsežni letni programi, katerih izvedba je bila veskozi odvisna od dotoka denarja. Na koncu leta smo ugotovili, da je za nami dokaj uspešno leto, predvsem v organizacijskem in izvedbenem smislu posebnih socialnih programov. Ob koncu leta, ko smo pripravili vsebinska in finančna poročila za vse financerje (ZPS, občine, donatorje ...) in statistične podatke o vseh podrobnostih opravljenega dela, se je izkazalo, da smo z manj prejetega denarja od planiranega izvedli ves planirani program. Pomembno je tudi to, da zaključni račun nima rdečih števil. Kljub veliki zavzetosti vodstva društva in zvestih zunanjih sodelavcev pri gradnji novih delovno-bivalnih prostorov zaradi tega niso bili okrnjeni redni programi in dejavnosti. Celo nasprotno! Med samo gradnjo smo navezali nešteto novih poznanstev, mnogi so spoznali našo dejavnost in nam bodo tudi prihodnje gotovo stali ob strani.

Ugotavljamo, da je v programih sodelovalo veliko posameznikov ne glede na starost, spol in težo invalidnosti. Razveseljive so udeležbe na raznih srečanjih (srečanja ob izteku leta se je udeležilo doslej rekordno število članov in njihovih svojcev), kjer je najboljša priložnost za medsebojne izmenjave mnenj in izkušenj, kar nam pride prav v

vsakdanjem življenju. Lepo je videti nasmejan obraz človeka ob slovesu, ko se vrača domov.

Prevoz invalidov je eden najpomembnejših programov za člane, ki nimajo lastnega prevoza. Zaradi širokega območja delovanja našega društva je včasih zelo težko organizirati prevoz vsem zainteresiranim, zato prosimo za tovrstno pomoč Zvezo ali druga društva. Lani smo za izvedbo celotnega programa opravili več kot 130.000 km s kombijem in osebnimi avtomobili (več kot 1.300 km/člana). Težave imamo tudi s kombijem, saj ima prevoženih že blizu 300.000 km. Upamo, da bo zdržal do pridobitve novega.

V minulem letu smo odpravili več arhitekturnih ovir. Najpomembnejša dosežka sta prese-litev Gregorja Glavana v primernejše bivalne prostore in preselitev Danijela Peterlina v večje stanovanje.

Novo leto smo pričeli z isto vnemo, kot smo končali minulo. Naša usmeritev ni v tem, da članom približamo le društvo kot organizacijo, temveč posamezne programe, v katerih bi vsak posameznik lahko zadovoljil svoje potrebe in možnosti za boljše življenje. Tudi društvo si bo tako kot do sedaj prizadevalo uveljavljati svoje potrebe na vseh področjih, zato bomo tesno sodelovali z različnimi institucijami (ministrstvi, javnimi zavodi, občinami, centri za socialno delo, drugimi organizacijami in društvi).

MEDNARODNI TURNIR V KOŠARKE

Mirko Sintič

Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja je organiziralo 3. mednarodni turnir v košarki na vozičkih. Potekal je v športni dvorani Marof v Novem mestu, in sicer 2. in 3. aprila. Glavna pokroviteljica je bila Mestna občina Novo mesto v okviru občinskega praznika. Na turnirju je sodelovalo šest ekip iz štirih držav. Turnir je potekal prvi dan v dveh skupinah (igra vsak z vsakim) in drugi dan za razvrstitev od prvega do šestega mesta.

Sodelujoče ekipe:

1. IKK UNA-SANA Bihac
Bosna in Hercegovina
2. RSV KÄRNTEN
Avstrija
3. KKI SLAVONSKI BROS
Hrvaška
4. DP MARIBOR
Slovenija

5. KK STELA Zagreb
Hrvaška

6. DP NOVO MESTO
Slovenija

Rezultati tekmovanja:

DP NOVO MESTO :
KKI SLAVONSKI BROS
70 : 52

KK STELA ZAGREB : DP MARIBOR
52 : 43

RSV KÄRNTEN : DP NOVO MESTO
47 : 55

IKK UNA-SANA : KK STELA
ZAGREB 74 : 41

KKI SLAVONSKI BROS : RSV
KÄRNTEN 37 : 48

DP MARIBOR : IKK UNA-SANA
32 : 76

za 5. mesto: KKI SLAVONSKI BROS
:DP MARIBOR 45 : 71

za 3. mesto: KK STELA Zagreb : RSV
KÄRNTEN 57 : 52

za 1. mesto: DP NOVO MESTO : IKK
UNA-SANA 59 : 77

Na turnirju je sodelovalo blizu 60 igralcev, bili so tudi zelo strelsko razpoloženi, saj so dosegli skoraj tisoč košev na devetih tekmah. Razglasili smo najboljšega strelca, to je Elvir Modronja iz ekipe Una-Sana – 77 košev in najboljšega igralca turnirja, Anteja Štimca iz KK Stela. V finalni tekmi (do tretje četrtine je bil rezultat zelo razburljiv – skoraj izenačen) sta na koncu prevladovali »bosanska« višina in boljša fizična pripravljenost. Na omenjeni tekmi je bil najboljši strellec ekipe Novega mesta Jože Berčon z doseženimi 28 koši.

Ob koncu turnirja je vse udeležence pozdravil tudi predstavnik pokrovitelja, podžupan Miloš Dular. Skupaj s predsednikom društva Jožetom Okornom sta ekipam podelila pokale in priznanja.

Razveseljivo je dejstvo, da so turnir spremljala tudi sredstva javnega obveščanja (tisk in RTV).

Po zagotovitvi udeležencev je turnir organizacijsko zelo uspel, organizatorji pa smo bili zadovoljni tudi z doseženim rezultatom.

Na turnirju je sodelovalo šest ekip iz štirih držav.

RAZPISI, RAZPISI, RAZPISI ...

Srečko Žlebnik

S tem člankom se oglašam zato, ker vem, da imamo z razpisi vsi nemalo težav. Pred nekaj leti so se začeli tudi za društva vrstiti prvi razpisi za financiranje dejavnosti na raznih področjih. Sedaj imajo to vpeljano že skoraj vse občine. Vsi, ki se s temi zadevami ukvarjamo, vemo, da je za pridobitev nekaj deset tisočakov na leto treba izpolniti cel kup obrazcev in zraven priložiti še veliko razne druge dokumentacije. Največje težave povzročajo obrazci za razpise, ki so pri

vsakem financerju drugačni. Velikokrat se sprašujemo, zakaj država ni pripravila enotnih obrazcev in priporočila njihove uporabe vsem občinam, kar bi bilo za vsa društva dosti bolj primerno in manj dela. Če se v letu dni prijavimo na 25 razpisov, za vsakega potrebujemo vsaj dva delovna dneva, ugotovimo, da ena oseba samo vloge za razpisih dela dva meseca. Koliko časa potrebujemo potem še za vmesna in končna poročila, nimamo izračunano. Torej ubogemu društvu, ki ima komaj dovolj denarja za izvajanje programa, grozi obvezna zaposlitev strokovno usposobljene osebe, ki bo sposobna izpolnjevati obrazce za

razpise in obrazce za poročila. Tako bo društvo za skromno plačilo strokovnjaka ob najmanj 2,5 milijona tolarjev na leto!

Zanima me, kako rešujete to v drugih društvih, koliko stroškov imate s tem ob morebitni zaposleni osebi. Kaj svetujete oziroma predlagate?

Zanima me tudi, kaj o tem meni Zveza paraplegikov. Ali se je o tem sploh kdaj razpravljalo v organih zveze?

V društvih nas je upravičeno strah, da bo denarja vsako leto manj, stroški za delovanje pa bodo vsako leto višji! Kaj bo potem sploh še ostalo posameznemu članu?

streljanju traja osem krogov, nato sledi finale, ki bo marca v Murski Soboti v organizaciji našega društva. Tovrstno streljanje spada med panoge, v katerih naše društvo dosega zelo dobre rezultate, tako ekipno kot posamično.

Druga panoga, ki je prav tako priljubljena in množično obiskana, je kegljanje, ki poteka na kegljišču v Radencih vsako sredo od desete do dvanajste ure. Kegljanja se udeležuje okoli 14 članov in članic društva. Vzporedno s streljanjem ob ponedeljkih izvajamo program ohranjanja zdravja. Telovadba in masaža potekata pod strokovnim vodstvom v novih društvenih prostorih.

V hladnih zimskih mesecih ni veliko izbire med drugimi športnimi panoami, vendar naše društvo načrtuje v bližnji prihodnosti odprtje fitnesa, ki bo popestril turobne zimske dneve.

Lep pozdrav iz Prekmurja in Prlekije!

■ *Andrej Klemenčič* _____

Najprej bi se vam rad predstavil: sem Andrej Klemenčič, član Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije. Po novem sem odgovoren za zbiranje prispevkov z našega konca, ki bodo morda kasneje objavljeni v našem glasilu.

Pa preidimo na to, kar bi rad napisal! Predstavil bi vam delovanje našega društva. Marsikdo si bo ob tem mislil, da vendar vemo, kako delujejo vsa društva, ampak ni tako.

Mi sedaj delujemo v popolnoma novih prostorih. So prostorni in brez vseh ovir, ki so za nas tako zelo pomembne. Čeprav prostori še niso v celoti opremljeni, kot bi si mi želeli, ne dvomim, da se bo v prihodnosti tudi to uredilo. Saj veste, z denarjem so vedno težave. Za normalno delovanje društva pa lahko zatrdim, da je poskrbljeno. Če člani drugih društev še ne vejo, se v našem društvu lahko tudi prespi, če morebiti zaidete v naše prelepe kraje.

Odkar smo se preselili v nove prostore, opažam, da naši člani zelo radi prihajajo v društvo, in to v večjem številu kot prej, kar je pohvalno in naj tako tudi ostane. Sicer pa bo naše društvo še naprej skrbelo za dobro svojih članov tako kot v preteklosti ali pa še bolje, kljub velikim izdatkom za gradnjo novih prostorov.

Za zdaj naj bo dovolj. Upam, da vam bo moje pisanje všeč in da bom aktualen, kar je najpomembneje.

Šport in rekreacija pozimi

■ *Andrej Klemenčič* _____

V Društvu paraplegikov Prekmurja in Prlekije pozimi največ pozornosti posvečamo dopisni strelski ligi in kegljanju. Dopisni ligi že vrsto let potekata pod okriljem Zveze paraplegikov Slovenije. Člani društva streljamo na strelišču nasproti hotela Diana v Mladinski ulici v Murski Soboti, in to vsak ponedeljek od desete do dvanajste ure. Streljanja z zračnim orožjem se redno ali občasno udeležuje osem do dvanajst strelcev. Liga v

NESREČA NE POČIVA!

■ *Andrej Klemenčič* _____

9. septembra 2003 je prometna nesreča, ko se je vračal iz službe, spremenila življenje našemu novemu članu Štefanu Bertalančiču iz Gornjih Slaveč, vasice blizu avstrijske meje. Postal je tetraplegik.

Ko sem se dogovarjal za ta pogovor, mi je po telefonu dejal, da bo prišel, ampak da je za zdaj še odvisen od pomoči drugih.

In prišel je dan, ko sva se srečala in spoznala! Pogovor je stekel kar sam od sebe. Prijeten 28-letni fant, poln optimizma in volje do življenja, dober sogovornik, mi je povedal že ničkolikokrat ponovljeno zgodbo. Po nesreči so se začele kopičiti težave. Po vrnitvi s šestmesečne rehabilitacije na Inštitutu za rehabilitacijo v Ljubljani domov je

Štefan Bertalanič v krogu svoje družine.

Pogovori z drugimi člani društva mu vlivajo nove moči pri premagovanju težav.

prišel do grenkega spoznanja, da ni več tako, kot je bilo. Prijatelji so ga zapustili in ostal je sam, no, ne čisto sam, saj mu zelo veliko pomaga njegova sestra. Po mesecih samevanja se je opogumil in začel je zahajati v društvo, kjer je ugotovil, da se kljub težki poškodbi da marsikaj storiti in da, kar je najbolj pomembno, ni sam. Pogovori z drugimi člani društva mu vlivajo nove moči pri premagovanju težav. Kot zdrav fant si je zgradil novo hišo, ki pa je sedaj polna arhitektonskih ovir. Takoj mu je priskočila na pomoč Zveza paraplegikov Slovenije z arhitektom gospodom Planincem na čelu. Kot pravi Štefan, so načrti že pripravljeni, ampak kot ponavadi se zatakne pri denarju. Na koncu mi je še dejal, da si želi biti bolj aktiven tako v društvu kot tudi v zasebnem življenju. Rad bi se ukvarjal s kakšnim športom in pri tem računa na pomoč športnega referenta v društvu. Ko sva se s Štefanom poslavljala, sem mu zaželel v svojem imenu in imenu društva veliko sreče pri ureditvi hiše za dostojno življenje in prihodnjih športnih dosežkih ter veliko sreče v zasebnem življenju.

STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO

Andrej Klemenčič

22. marca letos je potekal finale dopisne lige v streljanju s serijsko zračno puško za leto 2004-2005, obenem pa je bilo to tudi izbirno tekmovanje za državno prvenstvo invalidov v organizaciji Zveze paraplegikov Slovenije in Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije. Na sporedu je bilo predvideno tudi streljanje z zračno pištolo, saj je bilo zanimanje zanj med člani veliko, žal pa je zaradi premalo zračnih pištol, in še tista od društva se je pokvarila, ta panoga izpadla z dnevnega reda.

Sodelovalo je osem ekip iz regijskih društev. Razen Korošcev so sodelovali vsi, in to 36 tekmovalcev. Razveseljivo je, da se zadnje čase tekmovanj v

Razveseljivo je, da se zadnje čase tekmovanj v streljanju z zračno puško udeležuje vse več mladih paraplegikov in tetraplegikov.

streljanju z zračno puško udeležuje vse več mladih paraplegikov in tetraplegikov, saj je pred par leti kazalo, da bodo paraplegiki to športno panogo opustili. Za uspešno izvedbo tekmovanja gre posebna zahvala gospodu Bernaršku in vsem, ki so se trudili po svojih močeh.

Rezultati so naslednji:

EKIPNO:

1. DP M. Sobota 1078 krogov
2. DP Maribor 1050 krogov
3. DP Novo mesto 1025 krogov

DP M. Sobota II. 1019 krogov

Posamezno tetraplegiki:

1. Leon Jurkovič MS 361 krogov
2. Gorazd Tiršek CE 360 krogov
3. Slavko Dunaj MS 357 krogov
4. Franc Bračič MS 343 krogov

Moški posamezno

1. Franc Pinter MB 371 krogov
2. Tine Gorenc NM 363 krogov
3. Jožef Franc MS 360 krogov
4. Franc Borovnjak MS 352 krogov

Ženske posamezno

1. Veselka Pevec LJ 317 krogov
 2. Anita Trebše MS 316 krogov
- Ivanka Kostevc MB 290 krogov

Tradicionalno srečanje Madžarov in Slovencev ob šahu in pikadu

Andrej Klemenčič

Že vrsto let se pomurski paraplegiki srečujemo z madžarskimi invalidi iz kluba Rodata iz Budimpešte. Tudi letos so se odzvali našemu vabilu in v soboto 2. aprila 2005 smo se srečali v kulturnem domu v Dobrovniku, kjer smo se pomerili v šahu in pikadu.

Po kratkem kulturnem programu in nagovoru župana občine Dobrovnik Marjana Kardinarja se je začelo zares. Namen tradicionalnega srečanja ni samo tekmovanje, temveč tudi izmenjava izkušenj, tako dobrih kot slabih. Madžarska ekipa je prišla v zelo močni postavi, kar so tudi dokazali, saj so nas v šahu premagali s 3 : 2, v pikadu pa smo bili boljši gostitelji.

Posamezno so v šahu prva tri mesta

zasedli Madžari, četrto in peto mesto pa Franc Borovnjak in Andrej Klemenčič. V pikadu je bil najboljši Jožef Gomboc, takoj za njim mu je sledil Franc Borovnjak.

V pikadu je bil najboljši Jožef Gomboc, takoj za njim mu je sledil Franc Borovnjak.

Madžarska ekipa je prišla v zelo močni postavi, kar so tudi dokazali, saj so nas v šahu premagali s 3 : 2

Po končanem srečanju je sledila majhna zakuska v društvenih prostorih. Že se veselimo 8. maja, ko jim bomo vrnili obisk na Madžarskem.

ZORICA RAZBORŠEK - KO SE SRCE PRELIJE NA PLATNO

Vesna Susič

Zorica Razboršek, članica Društva paraplegikov severnoprimske regije, se je rodila leta 1953 v Anhovem. Otroška leta je preživljala ob reki Soči in se nato po končani osemletki odločila za odhod v Ljubljano, kjer se je vpisala na srednjo frizersko šolo. Bila je uspešna dijakinja, polna energije in volje do življenja. Prav ta njena moč ji je pomagala, da se je po hudi prometni nesreči, ki jo je pri devetnajstih priklenila na invalidski voziček, kmalu ponovno postavila »na noge« in se odpravila novemu življenju naproti.

Po rehabilitaciji se je odločila za administrativno šolo, jo uspešno končala in se zaposlila v kadrovski službi Salonita Anhovo. Leta so minevala in Zorica si je spretno ustvarjala lepo in uspešno življenje. Njej in možu Zvonetu se je kmalu pridružil sinček Jure in čez nekaj let še hčerka Tina. Leta 2003 je družino Razboršek doletela huda nesreča, ki jim je prežgodaj iztrgala sina Jureta.

Usoda je udarila hitro in zarezala globoko, in ko ni bilo več solz, ki bi blažile bolečino, je Zorica ponovno posegla po tisti moči, ki ji je 30 let prej pomagala, da je ponovno zaživela po prometni nesreči. Tokrat ni uporabila knjig in učenja, ampak je v roko prijela

čopič in svoja čustva skupaj z barvami začela nanašati na platno. Že po nekaj potezah je bilo jasno, da se v njej skriva še neodkrit talent.

A talent je kot cvetlica: treba ga je negovati, vzgajati, mu nuditi podporo in pomoč, da se lahko razcveti v vsej svoji lepoti. Kmalu se je Zorica odločila, da se bo po pomoč in nasvete obrnila na nekoga, ki je v slikarstvu tako rekoč doma. Pod svoje okrilje so jo vzeli trije mentorji: akademski slikar Adel Seyoun, mag. Stipe Hečimovič in Rajko Čaušević. Po nasvetu treh mojstrov si je izbrala oljno tehniko na platno in jo spretno razvijala v likovni skupini turističnega društva »Korada« (Deskle in Anhovo) ter v likovnih delavnicah

Mož Zvone jo je večkrat moral odpeljati iz ateljeja, saj je bilo toliko idej in čustev, ki jih je hotela izliti na platno, da je sama pozabila na čas.

Zveze paraplegikov Slovenije.

Njeno ustvarjanje je zelo plodno in kaj hitro se je njen mali atelje napolnil s slikami. Mož Zvone jo je večkrat moral odpeljati iz ateljeja, saj je bilo toliko idej in čustev, ki jih je hotela izliti na platno, da je sama pozabila na čas. Slik je bilo vedno več in kakovost ustvarjalke je bila očitna, tako da se je začela porajati misel na prvo razstavo. Ideja pa ni dolgo ostala le ideja in tako je 4. februarja letos Zorica svoje umetnine prvič pokazala očem širše javnosti. Prireditve ob odprtju razstave je potekala v kulturnem domu v Desklah in njen pestri program je postregel z marsikaterim presenečenjem. Nastopili so glasbeniki, pesniki in številni drugi, ki so hoteli biti prisotni ob tako pomembnem dogodku. Prireditve je Salonit Anhovo izkoristil za priložnost, da pokloni Zorici nov voziček. Presenečenjem ni bilo konca in tako so novi zvezdi slovenskih likovnikov prišli čestitat prav vsi sošolci in učitelji iz osnovne šole. Konec prireditve bo verjetno vsem najbolj ostal v spominu, saj je bil nepredviden in izviren. Ko je namreč Zvone svoji ženi pred nabito polno dvorano zapel pesem »Bela snežinka«, ki ju že od nekdaj povezuje, se je na vsakem obrazu zarisal smehljaj.

Zatem so se ob prijetnem klepetu in dobri kapljici že vrstile ponudbe za nakup slik, saj si je vsak želel eno obesiti doma. Do Zorice se je bilo skoraj nemogoče prebiti, vsakdo ji je namreč želel čestitati in zaželeli uspešno slikarsko pot. Obkrožena je bila, kot vedno, s svojo ljubečo družino,

Njene slike so zgled za vse, ki se predajajo žalosti in svoji usodi.

zvestimi prijatelji in vsemi, ki jo imajo radi.

Zorica Razboršek je dokazala, da lahko človek v sebi najde moč za premaganje najtežjih trenutkov. Njene slike so zgled za vse, ki se predajajo žalosti in svoji usodi. Moč, da se ozremo v prihodnost in z dvignjeno glavo zakorakamo usodi naproti, ne glede na udarce, ki nam jih je zadala v preteklosti, lahko najdemo le v nas samih. Nekateri to storijo s čopičem, drugi s peresom, tretji s športom ... vsak na svoj edinstveni način izraža tisto, kar ima in čuti v sebi. Zorica ima v sebi neverjeten izvir moči, ki jo bo daleč ponesel in ji prinesel nešteto uspehov na poti, ki si jo je izbrala in na katero je že vtisnila prve močne in neizbrisne sledi.

Slavni Sanremski festival sprva zavrnil in nato zadnji trenutek sprejel paraolimpijce, zakaj?

Vesna Susič

Italijanski glasbeni festival, ki ga vsako leto priredijo v mestu Sanremo, dobro poznamo tudi pri nas. Že v prejšnjih letih se je v zakulisju te bleščeče prireditve zvrstil marsikateri škandal in tudi to leto ni bilo izjema.

Letos naj bi v okviru festivala na oder stopili tudi olimpijci in paraolimpijci, ki naj bi predstavili projekt »Sanje za Gaslini«, katerega vsebina je prenova samostana sv. Gerolama, povezanega z bolonjsko pediatrično kliniko. Ta novi del bolnišnice naj bi bil namenjen

otrokom, ki potrebujejo dolgotrajno zdravljenje.

Med večkratnimi dobitniki medalj med olimpijci in paraolimpijci naj bi nastopili tudi beneški paraolimpijci Paola Fantato (streljanje z lokom) in Francesca Porcellato (atletika). Le par ur pred nastopom je prišlo do nenadnega preobrata, ko je bil nastop na odru prepovedan paraolimpijcem. V opravičilo so organizatorji povedali, da je na odru premalo prostora za invalidske vozičke. Primer diskriminacije je pritegnil le malo zanimanja medijev, saj so imeli več dela z obiskom Mika Tysona, ki je bil tudi gost prireditve. Nekateri novinarji pa so škandalu le prisluhnili in pritisnili na organizatorje, tako da so z večurno zamudo glede na program na oder spustili tudi paraolimpijce.

Zastavlja se vprašanje, zakaj je sploh prišlo do te zadrege. Ali predstavljajo paraolimpijci premajhno interesno skupino, da bi se povečala gledanost, ali še vedno prevladuje mnenje, da na takih prireditvah ni prostora za drugačnost? Vsekakor je nekoga skrbelo, da bi vozički pretirano vznemirili gledalce. Toda ali je voziček res bolj škandalozen za gledalca kot slavna zgodovina obsodb zaradi spolnega nadlegovanja in nasilnosti Mika Tysona, glavne zvezde večera?

Kakorkoli, letošnji prireditelji festivala so izgubili lepo priložnost, da bi vsem gledalcem dokazali visoko kulturo, h kateri stremi prireditev. Taki medijski dogodki naj bi pomagali podirati predsodke družbe, ne pa da ustvarjajo nove ... Upajmo, da se podobni dogodki ne bodo ponovili in da se ne bo kakšna slovenska prireditev zgredovala po sanremskem festivalu.

Pozdravljeni vsi ljubitelji vetra in morja!

Matjaž Černe

V društvu Paraplegikov Istre in Krasa smo imeli priložnost začeti sodelovati s skupino ljudi, ki si želi v Primorju ustvariti športno-rekreativni center. V njem naj bi med drugimi športnimi dejavnostmi potekali tudi tečaji jadrnanja in tu smo vstopili tudi mi, in sicer smo s skupnimi močmi pripravili šolo jadrnanja invalidov. Za vse, ki ne poznate tovrstnega jadrnanja, naj vam povem, da je jadrnanje na prirejenih jadrnicah eden redkih, če ne edini šport, ki omogoča ljudem s fizičnimi

omejitvami doseganje rezultatov, kot jih dosegajo tisti brez omejitev. Jadranci paraplegiki so mi zagotovili, da je jadrnanje tudi z omejitvami res zadovoljstvo in užitek za vse, ki so to poskusili.

Ker pa je sam projekt še v povojih (pridobitev lokacije, ustreznega infrastrukture in seveda nakup in prireditev samih plovil so dolg in seveda ne poceni postopek), vam lahko za zdaj samo predlagam internetni naslov, kjer si lahko več ogledate o jadrnanju: <http://www.sailingsource.com/24metre/> (mednarodna stran o jadrnanju).

*Jadranci
paraplegiki
so mi
zagotovili,
da je
jadrnanje
tudi z
omejitvami
res zado-
voljstvo in
užitek za
vse, ki so to
poskusili.*

V spomin našemu velikemu umetniku

DIMITRIJ KRALJ

Vojko Gašperut - Gašper

»Ti kaj napiši, saj si ga najbolje poznal,« so mi rekli. Seveda mi je mučno pisati o nekom, ki bi ga najraje imel tu pred seboj in se bi v tem trenutku raje z njim smejal in pogovarjal. Žal to ni več mogoče, saj si nas iznenada in prezgodaj zapustil. Vseeno se bom poskušal pogovoriti s prijateljem Dimitrijem ali Mitkom, kot smo mu radi rekli.

Bolje sem ga spoznal v ZRI v Ljubljani. Oba Primorca sva se hitro ujela, še bolj naju je združila mladost. Igral je kitaro, tudi pel je dobro. Povedal mi je, da je pomagal ustanoviti Faraone in je seveda tudi igral pri njih. Vozičkarji smo ga hitro vzeli za svojega. Ko smo se ustanovili kot sekcija, je pristopil k nam, čeprav je bil po diagnozi distrofik. V zavodu smo se takrat imeli res dobro, tako da nam je bilo kar hudo, ko smo šli domov.

Nekega lepega dne se je pripeljal s fičkom po ulici, in to je bil pravzaprav

začetek, uvod v filozofski način razmišljanja ali razlaganja stanja, v katerem sva se oba znašla. Distrofija ali katastrofija, kot si je sam pravil, je nekje od zadaj kot Damoklejev meč prežala na tvojo psiho. Časa za slabo voljo ali objokovanje ni bilo. Preveč je bilo radosti življenja in mladostne energije, ki jo je bilo treba nekam usmeriti. Koliko pogovorov – razmišljanj in življenjskih resnic si mi znal dati. Ob tebi nisem mogel biti pasiven, ker ti tega enostavno nisi dopuščal. Moral sem razmišljati konstruktivno – gradil si me od znotraj. To ni bilo vsiljevanje tvoje volje, bolj so bili logični zaključki. Tako zelo dodelan sistem si imel, da je bilo navzven videti, kot da pravzaprav nimaš nobenih zdravstvenih težav. Bolezen je žal napredovala in hodil si z veliko muko. Svetoval sem ti, da se usedi na voziček in pozabi na valček, ki bi ga še moral odplesati. Čez nekaj let, že na vozičku, si rekel, kako je pravzaprav v redu in da sploh ne obstaja varianta, da bi padel pri hoji. Seveda sva se oba prav pošteno nasmejala. Vedno si znal v še tako neprijetnem položaju poiskati pozitivne reči. Znal si jih tako prikazati in polepšati, da sta minus in minus dala plus.

Obvladal si moč besede in na ta način si zlomil prenekatero nežno srce. Bil si priljubljen pri ženskah, tudi zato, ker jih nisi osvajal, tekal za njimi ... Nekoliko zamišljen, otožen pogled s tvojimi velikimi črnimi očmi je bil ponavadi dovolj.

Leta so minevala in midva sva se znašla pred dejstvom, da čas beži tudi nama. Govoril si o nesmrtnosti, o tem, kaj bo tvoja zupaščina. Takrat si že imel začrtano pot – začel si pisati. »Neprecenljivo škodo si delam, če svojih razmišljanj ne vržem na papir,« si dejal ob neki priliki. Tvoja razmišljanja so šla v globino in nisem ti več sledil, tudi zato ne, ker sem našel nekaj bolj otipljivega – slikarstvo. Ti pa si svoja razmišljanja razgrinjal pred strokovnjaki, ki so imeli doktorate s področij, ki so te posebej zanimala. Čudili so se tvojim razmišljanjem in ti često priznavali, da še niso prišli tako daleč. Življenje naju je z obveznostmi vedno bolj ločevalo in bolj malo je bilo srečanj, žurov. Poročil si se, prišel je sin Primož. Koliko radosti, sreče ...

Bolezen počasi napreduje in pripelje tako daleč, da ne moreš več voziti avta. Uresničijo se besede, ki si jih nekoč izrekel moji mami: »Jaz bom vedno slabši, on bo pa vedno boljši.« Takrat

nekoč sem opravil vozniški izpit.

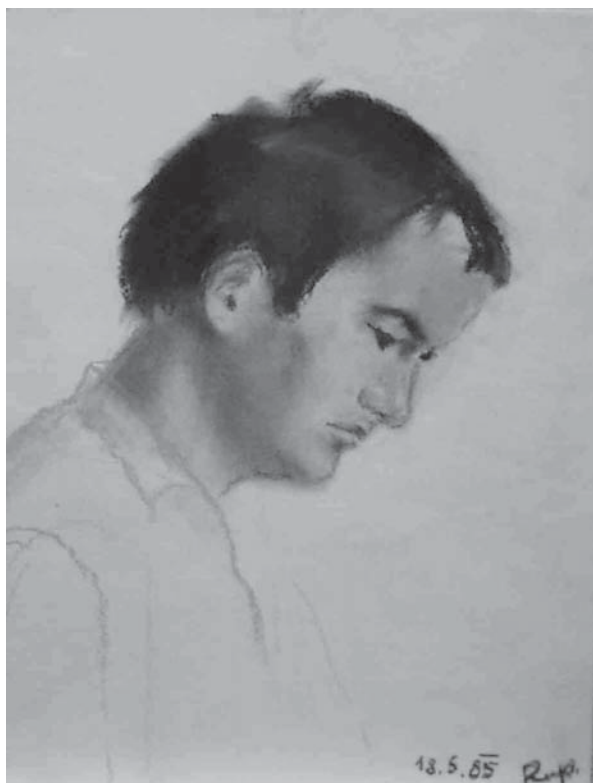
Bil si naš prvi predsednik društva, takrat obalno-kraške regije. Poimenoval si jo OK-regija z razlago, da smo res okey. Spominjam se, da si ugotovil, da takrat nismo imeli niti enega socialnega problema. Vse napore si usmerjal v uveljavitev društva in članov. Imel si vizijo, da bi se mi vozičkarji enačili z drugimi ljudmi. Da bi bila beseda invalid, ki nas spremlja, zgolj beseda, ne pa nekaj manjšalnega ali celo ponižujočega.

Ko si predsedniške posle predal drugemu, si se še bolj vrgel na delo in napisal res številna dela. Številni članki in prispevki niso niti šteli. Tudi s prevodi si se ukvarjal. Dva romana in dva scenarija za celovečerni film si napisal in še en libreto, kar 24 radijskih iger, ki so jih posneli v več evropskih jezikih, dve gledališki igri. Triangel in Zrakoplov sta dobila tudi filmsko upodobitev. Tu so še številne animacije, ki jih je posnel Koni Stenbacher, Briši piši in Figar top ..., ter mogoče najpomembnejše delo, kratek roman Dvigalo. Poleg tega si bil zelo prisoten na spletni strani www.slo-istra.com, kjer si se močno prizadeval za zdrav način bivanja, skratka, ekološko si ozaveščal.

Med cipresami na pokopališču v Izoli so še dolgo po pogrebu odmevali otožni akordi koncertne harmonike, ki so pospremili našega Mitka na zadnji poti. Bolečina, pospremljana z vprašanji, zakaj, kako to, prezgodaj, ostajajo. Tisto čudenje, kako dosti, kdaj si vse to uspel narediti in tudi kako dobro je opravljeno, nas dviga v zavesti, da ni bilo vse trpljenje zaman in da si se dvignil iz sivega povprečja. Uspel si, dosegel si tisto, kar si iskal in hotel: nesmrtnost.

Dimitrij Kralj fizično ni več med nami, je pa tu nekje.

Ko igralci nastopajo na odru, se eden obleče kot kralj, drugi kot služabnik ali vojak. Lahko bi vprašali, kateri je najveljavnejši. Brez dvoma tisti, ki je svojo vlogo najbolje odigral.

*Dimitrij
Kralj fizično
ni več med
nami, je pa
tu nekje.
Tako ga je
pred
mnogimi leti
upodobil
slikar
Branko
Rupnik.*

Preberi tole in se odloči, kako boš začel jutrišnji dan!

ODLOČITEV JE TVOJA..

Kronist Društva paraplegikov Koroške

Jaka je bil res človek, ki si ga z veseljem sovražil. Vedno je bil dobre volje in vedno je povedal kaj pozitivnega. Ko ga je kdo vprašal, kako mu gre, je odgovoril: »Če bi mi šlo bolje, bi bila dvojčka!« Bil je naravni motivator. Če je imel kakšen uslužbenec slab dan, mu je vedno pokazal, kako naj gleda stanje v pozitivni luči.

Vedno me je zanimalo, kako mu to uspe, zato sem šel nekega dne k njemu in ga vprašal: »Ne razumem. Ne moreš biti vedno pozitiven. Kako ti to uspe?«

Jaka mi je odgovoril: »Vsako jutro, ko se zbudim, si rečem: 'Jaka, imaš dve možnosti, lahko si slabe ali dobre volje.' Vedno izberem, da sem raje dobre volje. Vsakič ko se mi zgodi kaj slabega, lahko izbiram, ali bom žrtev ali se nekaj naučim iz tega. Izberem, da se raje kaj naučim. Vsakič ko se mi kdo pritoži, imam možnost sprejeti njegovo pritožbo ali pa izluščim pozitivno stran življenja. Izberem pozitivno stran življenja.«

»Ja, ja, ampak ni tako preprosto,« sem se pritožil.

»Seveda je,« je rekel Jaka. »Vse v življenju so odločitve. Ko odmisliš vso navlako, je vsaka situacija odločitev. Sam se odločiš, kako se boš odzval na okolico. Sam se odločiš, kako bodo ljudje vplivali na tvoje razpoloženje. Sam se odločiš, ali boš slabe ali dobre volje. In konec koncev se sam odločiš, kako boš živel svoje življenje.«

Veliko sem razmišljal o njegovih besedah. Kmalu sem zapustil podjetje in začel na svoje. Izgubila sva stike, a vsakič ko sem se odločil, namesto da bi samo sprejel, sem se spomnil nanj.

Več let zatem sem slišal za Jakovo

Pravzaprav pomeni živeti urediti si življenje tako, da smo kar najbolj zadovoljni.

Življenje je zaupano človeku kot zaklad, ki ga ne sme zapraviti, kot talent, s katerim mora gospodarno upravljati.

nesrečo. Padel je 20 metrov globoko s komunikacijskega stolpa. Po 18-urni operaciji in tednih intenzivne nege je Jaka zapustil bolnišnico s kovinskimi vsadki v hrbtenici.

Pol leta kasneje sva se srečala. Ko sem ga vprašal, kako je, je odvrnil: »Če bi mi šlo bolje, bi bila dvojčka! Bi rad videl moje brazgotine?«

Ni mi bilo do pogleda nanje, zato sem ga vprašal, na kaj je mislil med padanjem.

»Najprej sem pomislil na svojo še nerojeno hčerko. Ko pa sem ležal na tleh, sem se spomnil, da imam dve možnosti: lahko izberem smrt, lahko pa življenje. Izbral sem življenje.«

»Se nisi bal? Ali si izgubil zavest?« sem ga vprašal.

Jaka je nadaljeval: »Reševalci so bili super. Ponavljali si mi, da bo vse v redu in naj nič ne skrbim. Toda ko so me peljali na urgenco, sem videl izraze na obrazih doktorjev in sester in sem se res ustrašil. V njihovih očeh sem bil že mrtev. Vedel sem, da moram nekaj ukreniti.«

»Kaj si naredil?« sem ga vprašal.

»Velika debela sestra mi je kričala vprašanja. Vprašala me je, ali sem na kaj alergičen. 'Ja,' sem odgovoril. Zdravniki in sestre so prenehali delati in čakali na moj odgovor. Zajel sem zrak in zakričal: 'Na gravitacijo!' Ko se je smeh podel, sem jim dejal: 'Odločil sem se živeti. Operirajte me kot živega, ne kot mrtvega!«

Jaka je preživel zaradi spretnosti njegovih zdravnikov, pa tudi zaradi svojega izjemnega odnosa. Takrat sem spoznal, da se moram vsak dan odločiti in živeti polno življenje.

OBČNI ZBOR KARANTANSKIH KNEZOV

Kronist DPK

Pomladno sonce nas je prijetno grelo, vendar smo Karantanski knezi oziroma Društvo paraplegikov Koroške v petek 18. marca 2005 v gostišču Marin v Šentanelu opravili svoj 3. redni občni zbor. Marsikdo bi se raje nastavljal toplim sončnim žarkom, a kot pravijo, »brez dela ni jela«. Tako smo tudi mi ob pol enih začeli občni zbor.

V svoji sredi smo pozdravili podpredsednika Zveze paraplegikov Slovenije Daneta Kastelica, ki je ves čas aktivno sodeloval pri našem delu, med samim delom pa se nam je pridružil tudi župan občine Prevalje Matic Tasič.

S polurno zamudo smo pričeli delati, da smo zadostili vsem pravnim predpisom. Sklepnost je pač potrebna.

Poročilo predsednika o delu v letu 2004 je bilo slikovito predstavljeno. V našem društvu še vedno največji krajec po programih zasedajo prevozi, ki jim dokaj tesno sledi nega invalida, šport in rekreacija pa se tudi ne dasta in sta na tretjem mestu po porabljenih sredstvih. Socialne pomoči so nekeje na zlati sredini, interesne dejavnosti ter prebivanje in prilagajanje okolja pa končujejo naše programsko delo.

Finančno poročilo pa je pokazalo, da smo v letu 2004 več zapravili, kot smo dobili. Rekapitulacija prihodkov in odhodkov nam pokaže za 305.322,6 tolarja več odhodkov kot prihodkov, vendar je poslovanje društva stabilno, saj smo poslovno leto končali s pozitivnim stanjem na poslovnem računu. Tukaj moram poudariti, da brez redne dotacije naše krovne organizacije Zveze paraplegikov Slovenije naše društvo ne more preživeti. Nekaj sredstev pridobimo tudi iz občinskih proračunov, za katera

pa se je treba prijavljati na razpise, pri razpisih pa je že tradicionalna težava sedež društva. Večina občin na Koroškem v svojih razpisih še vedno navaja kot pogoj za pridobitev sredstev sedež v občini, mi pa se trudimo, da občinam pojasnimo, da je naše društvo društvo, ki deluje na območju vseh dvanajstih koroških občinah in ima člane po vsej Koroški. Nekje nas je več, drugod manj. Nekako pa imamo občutek, da bomo počasi vzpostavili odnos z vsemi koroškimi občinami, tako da bo naše delovanje lažje in uspešnejše. Za ponazoritev podajam zneske v letu 2004, ki smo jih pridobili od občin:

Občina	Višina sredstev
Slovenj Gradec	246.129,39
Ravne na Koroškem	50.000,00
Mežica	60.000,00
Črna na Koroškem	20.780,00
Dravograd	20.000,00
Muta	15.000,00
Radlje ob Dravi	100.000,00
Ribnica na Pohorju	54.000,00
Podvelka	36.600,00
Mislinja	32.876,71
Prevalje	0,00
Vuzenica	0,00
Skupaj:	635.386,10

Vendar verjamemo, da bodo tudi občine, ki nam donirajo le malo ali pa nič sredstev, spremenile svojo politiko financiranja in tudi nam namenile del denarja, nam nujno potrebnega za izvedbo naših programov.

Tudi koroška podjetja so v veliki večini gluha, kadar potrskamo na njihova vrata. Je nekaj redkih izjem, od katerih smo pridobili okrog 447.000 tolarjev donacij. Tukaj je treba omeniti našega koroškega paradnega konja, Prevent d. d., in Zavarovalnico Triglav, od njihju smo pridobili največji kos donatorskih sredstev.

Župan občine Prevalje nam je na občnem zboru ponudil polno podporo na seji sveta koroških občin, kjer bomo zaprosili za del sredstev pri pridobitvi

naših novih delovno-bivalnih prostorih, ki se začnejo graditi junija 2005. Mogoče pa bo naslednji občni zbor že v naših novih prostorih!

Pri samem delu smo sprejeli kar nekaj sklepov, poslušali poročila referentov za šport, nadzornega odbora, disciplinska komisija pa ni imela potrebe za sestajanje.

V najmanjšem društvu paraplegikov po številu pa bo od naslednjega občnega zbora v upravnem odboru sedelo le pet članov, saj smo za dva člana zmanjšali število članov upravnega odbora.

Za razvedrilo po uradnem delu so poskrbeli člani Turističnega društva Šentanel. Na hudomušen način so prikazali nekaj skečev, kaj se je v njihovih krajih dogajalo v bližnji in daljni preteklosti. Posebej pa je bilo zanimivo, da so skeče zaigrali kar v pristnem domačem narečju, tako da

smo tudi člani našega društva za nekatere izraze potrebovali prevod. Dane pa po mojem mnenju ni kaj veliko razumel in je potreboval prevajalca.

Po napornem delu se je kosilo prileglo kot le kaj, pohvaliti je treba postrežbo ... jed je še posebej teknila, predvsem ženski del postrežnega osebja mi nekako ne gre iz glave ... še posebej tisti del, ki se prične na A...se bo še treba oglasit pri Marinu na kakšen narezek, da dorečemo stvari...

Za razvedrilo so poskrbeli kar domači godci, ki so ubrano izvajali domače skladbe, za muziko je poskrbel naš člani Johi, ki je bil tudi omenjen v enem izmed skečev. Da, Johi je živa legenda v Šentanelu, kljub svoji invalidnosti še vedno mesari po bližnji in daljni okolici!

Naslednje leto pa je v našem društvu volilno

V svoji sredi smo pozdravili podpredsednika Zveze paraplegikov Slovenije Daneta Kastelica, ki je ves čas aktivno sodeloval pri našem delu.

GORENJCI PONOVRNO NEPREMAGLJIVI!

Slavko Bračič

Igralci košarke na vozičkih iz Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine, Društva paraplegikov severne Štajerske, Društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja ter Društva paraplegikov Gorenjske so končali sezono 2004-2005. V sezoni so odigrali štiri kroge in nato še play off.

Prvi krog je potekal 6. novembra lani v Slovenski Bistrici. Organizator je bilo Društvo paraplegikov severne Štajerske. Doseženi so bili naslednji rezultati:

DP Maribor : DP Kranj 58 : 74

DP Ljubljana : DP Novo mesto 63 : 50

DP Maribor : DP Ljubljana 52 : 59

Drugi krog se je odigral 4. decembra lani v Kašlju v Ljubljani, organiziralo ga je Društvo paraplegikov Ljubljanske regije. Ekipe so dosegle naslednje rezultate:

DP Kranj : DP Novo mesto 74 : 51

DP Ljubljana : DP Kranj 45 : 71

DP Novo mesto : DP Maribor 47 : 65

Tretji krog je potekal v nedeljo 23. januarja letos v dvorani Marof v Novem mestu. Organizator je bilo Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Na tekmo vanju so bili doseženi naslednji rezultati:

DP Novo mesto : DP Maribor 42 : 55

DP Kranj : DP Ljubljana 86 : 44

DP Maribor : DP Ljubljana 43 : 61

Četrti krog je bil odigran v soboto 5. marca v športni dvorani gostinske šole v Radovljici. Organizator je bilo Društvo paraplegikov Gorenjske. Doseženi so bili naslednji rezultati:

DP Kranj : DP Novo mesto 70 : 56

DP Novo mesto : DP Ljubljana 46 : 27

DP Kranj : DP Maribor 83 : 76

Po odigranih štirih krogih so se ekipe razvrstile po naslednjem vrstnem redu:

I. mesto – DP Gorenjske brez izgubljenih tekme: 12 točk – doseženih 454 košev

II. mesto – DP ljubljanske pokrajine: 6 točk – doseženih 299 košev

III. mesto – DP severne Štajerske: 4 točke – 349 košev

IV. mesto – DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja: 2 točki – doseženih 292 košev

Zaključek lige in play off je bil odigran v soboto 12. marca v dvorani osnovne šole v Kašlju. Organizatorica je bila Zveza za šport invalidov Slovenije. Ekipe so tekme odigrale po Bergerjevem sistemu.

DP Gorenjske : DP Novo mesto 74 : 67

DP Maribor : DP Ljubljana 54 : 63

DP Novo mesto : DP Maribor 65 : 64

DP Ljubljana : DP Gorenjske 52 : 69

Državni prvaki so postali igralci DP Gorenjske, ki so letos spet nastopili v popolni postavi in so bili vso sezono nepremagljivi. Drugo mesto je doseglo DP ljubljanske pokrajine, tretje DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja, četrti pa so bili igralci DP severne Štajerske.

Med strelce se je vpisalo 36 igralcev, skupaj so dosegli 1018 košev. Najboljši strelca je bil igralec DP Gorenjske Marjan TRDINA z doseženimi 210 koši, drugi je bil prav tako igralec DP Gorenjske Mičo OSTOJIČ, ki je dosegel 188 košev, tretji pa je bil igralec DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja Jože BERČON z doseženimi 156 koši.

Najboljši igralec v sezoni 2004-2005 je bil Marjan TRDINA iz DP Gorenjske.

Državno prvenstvo je potekalo po začrtanem programu, brez večjih težav. Upam, da bo naslednja sezona prav taka in da se bo sedanjim štirim ekipam pridružila še ekipa jugozahodne Štajerske.

Državno prvenstvo je potekalo po začrtanem programu, brez večjih težav.

Z motorji na Završnico

Iztok Jug-Petač

V ATV-klubu Slovenija, katerega član sem, smo po »konstruktivni debati« (to besedo je uporabljal tudi bivši šef vlade) odločili, da bo sobota 5. februarja dan, ko bomo z našimi ATV-ji poskušali naskočiti znano slovensko smučišče Zelenica, ki leži tik ob še vedno stoječem mejnem prehodu Ljubelj.

Lepo sončno soboto smo dočakali in vsi nestrpni pogledujemo v zasnežene hribe. Zbrali smo se v dolini Završnice, ki leži v bližini Žirovnice. Vedeli smo, da je snega dovolj in da je pod snegom led. Borba bo, se smejimo in že so zapeli naši stroji.

Optimistični in kar malo preveč korajžni poženemo v hrib.

Začetek je obetaven, naši ATV-ji lepo vlečejo v hrib in vse lepša dolina se nam prikazuje v svoji zimski pravljici. Med nezahtevno vožnjo opazujem vrhove gora, ki se pobeljeni bleščijo. Tudi potok pod cesto je pokazal svoje ledene sveče, ki dobijo mavričaste odseve, ko jih obsije sonce. Zato pljen v zimsko lepoto narave pozabim na svojo poškodbo in voziček, ki me spremljata že slabi dve leti.

Da pa vse le ne bi bilo tako brezskrbno, poskrbi že večji klanec. Pod 20 centimetrov debelo snežno odejo je led in gume začnejo drseti, zadek opleta sem ter tja. Začne se delo z rokami, ATV je treba neprestano popravljati, prva kolesa hočejo po svoje, zadnja po svoje. Kolegi, ki niso paraplegiki, me opazujejo in pazijo. Večkrat skočijo s svojih motorjev in mi pomagajo s porivanjem, ko mi ne gre več. Vročje je meni, kaj šele njim! Po slabi uri drseče in porivajoče vožnje se ustavimo, popijemo »kuhanega« (ne vem, ali je dolenjec ali štajerec), ampak prilregel se

je. Vsi smo istega mnenja: danes na Zelenico ne pride nihče. Obrnemo, dokumentiramo z gasilsko fotografijo in nazaj v dolino!

Ko smo spet na štartnem mestu, brez besed pogledamo proti Valvasorjevemu domu, ki leži na 1200 metrih. Niti besedica ni potrebna in naši ATV-ji že meljejo sneg pod seboj. Ta pot je boljša, kajti močno sonce je precej zmeščalo sneg in gume imajo dober oprijem. Resda nam zadnji del motorja opleta, vendar se ne ustavimo. Gre in gre. Zadnji del poti sem spet potreboval pomoč, a kar naenkrat se pred menoj pokaže Valvasorjev dom. Oči se mi rahlo zasolžijo, sonce toplo greje in fantje me trepljajo po hrbtu. Vsi zadovoljni, vsi nasmejani, nekateri moji »dodatni konji« tudi mokri.

Dva najmočnejša prostovoljca me naložita in odneseta v toplo planinsko

kočo, kjer smo obiskovalcem morali najprej opisati motorje. Moške je seveda zanimala tehnika, ženske so pač spraševale po žensko. Prijetno razpoloženje so popestrile tudi maškare in trenutki lepega razgleda, prijetnih sogovornikov so hitro minili. Prav tako spust v dolino, ki je bil tako hiter, da je eden od manj izkušenih svoj ATV brez poškodb »parkiral« pod cesto. Po kratki »reševalni akciji« vsi srečno pridrsimo v dolino. Na manjši jasi si damo duška z obračanjem v krogih, drsenjem zadka in – no, tisti, ki imate ATV-je, že veste, kaj mislim!

Dogovarjamo se tudi že za naslednje ture, zato ob tej priliki vabim vse paraplegike motoriste, naj na internetu spremljajo naše strani <http://www.atv-si.com/> in se udeležijo še kakšnega skupnega izleta.

Začetek je obetaven, naši ATV-ji lepo vlečejo v hrib in vse lepša dolina se nam prikazuje v svoji zimski pravljici.

Volilna skupščina ZŠIS

Igor Malič

25. februarja je Zveza za šport invalidov Slovenije izvedla svojo redno in hkrati volilno skupščino. Mandat dosedanjemu vodstvu zveze se bi sicer formalno iztekel novembra, saj traja mandat za vodenje ZŠIS štiri leta. Sledeč sklepom upravnega odbora ZŠIS se je z volitvami nekoliko pohitelo, saj je bila izražena želja, da se štiriletni mandat čim bolj uskladi s tako imenovanim paraolimpijskim ciklusom. Tako bi v prihodnje vodstvena ekipa prevzela odgovornost in vodila zahtevno delo pri izboru in pripravi reprezentantov v štiriletnem ciklu. S sprejemom zaključnega poročila pa bi se to delo tudi, upajmo, uspešno končalo.

Na poziv ZŠIS o evidentiranju kandidatov za nove člane organov zveze: predsednika, podpredsednika, člane upravnega odbora, nadzornega odbora in častnega razsodišča so se te tudi bolj ali manj odzvale v dogovorjenem roku. Odziv članic zveze je zadostoval za sestavo upravnega odbora, nekaj manj predlogov pa smo našli pri kandidatih za druge organe skupščine. Zanimivo je, da so le štiri članice predlagale spremembo svojega predstavnika v upravni odbor, in to Društvo študentov invalidov Slovenije, Društvo za ankilozirajoči spondilitis Slovenije, Društvo distrofikov Slovenije in Sonček – ZDCPS.

Sama skupščina je, ker sta bila gradivo in organizacija dobro pripravljena, potekala gladko in v velikem soglasju. Vsi sklepi so bili namreč sprejeti soglasno do zadnje točke (pred Pobude in vprašanja), kjer se je predstavnik Sončka – ZDCPS vzdržal oz. nasprotoval sklepu o podpisu pogodbe o Nacionalnem svetu invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) s trditvijo, da je ta sporna in nedemokratična. Izhajajoč iz določil zakona o invalidskih organizacijah naj ne bi ponujala enakopravnosti vsem možnim podpisnikom. Kljub temu so bili preostali člani za predlog, ki je bil nato še isti dan sprejet z ustreznim podpisom.

Same volitve so potekale hitro in soglasno. Za predsednika ZŠIS je bil ponovno izvoljen sicer edini kandidat, zato pa soglasno izvoljen na tajnih volitvah, Emil Muri. Predlagala ga je Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije. Za dva podpredsednika je Muri predlagal, skladno z določili statuta ZŠIS, dva člana izmed izvoljenih članov upravnega odbora. Oba, Jože Okoren (Zveza paraplegikov Slovenije) in Anton Petrič (Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije), tako ponovno prevzemata to funkcijo. Skoraj odveč je ponoviti, da sta bila oba ponovno soglasno potrjena za to delo. Drugi člani novega UO so: Anton Tonček Kos iz ZDSSS, Slavko Zakeršnik iz ZDIS, Davorin Dervarič iz Sončka – ZDCPS, Ivo Jakovljevič iz DDS, Vinko Kotnik iz ZMSS, Marko

Brežan iz ZD CIVS, Matej Ledinek iz DŠIS, Vasja Cimerman iz ZDVIS, Franc Kaučič iz ILCO, Ivan Košak iz DLS, Branislav Gojkovič iz DASS in Alojz Volc iz DPS.

Emil Muri je ob svoji izvolitvi navedel nekatere programske točke, ki si jih bo prizadeval uresničiti v naslednjem obdobju. Pri tem je navedel skrb za povečanje števila invalidov, še posebej težkih, v športu, za izboljšanje povezave s Fakulteto za šport in pridobivanje kadrov z njeno pomočjo, potrebo po zagotovitvi statusa športnika tudi za športnike invalide. Izboljšati želi medijsko pokrivanje športa invalidov, izboljšati dosedanje finančne vire in vpeljati nove vire financiranja ter posodobiti organizacijo, da bo ustrezala evropskim standardom. Samo upamo lahko, da se bodo te programske naloge in druge želje v dobro vseh invalidov športnikov v Sloveniji v prihodnjem štiriletnem obdobju tudi uresničile.

MESEČNE LIKOVNE DELAVNICE

Benjamjin Žnidaršič

V prvih treh mescih letos smo organizirali tri likovne delavnice, na katerih smo se likovno izobraževali, slikali z oljem in spoznavali zakonitosti fotografije, ki so podobne kot pri slikarstvu.

Pri slikanju z oljem na platno so nas zanimali subtilni barvni in tonski prehodi, katerih namen je bil slikarje opozoriti na mehko sliko. Razlike v barvnih niansah, ki lahko sprožajo različna stanja duha, smo dopolnjevali z zgradbo slike, katere osnova sta postavitev in perspektiva motiva. Podobe z vsebino in premišljen izbor mentorja Rajka Čauševiča nas slikarsko vodi že v umetniške vode. Z mnogo

Slikarji se izobražujejo

Jože Globokar

V Zvezi paraplegikov Slovenije je kulturna dejavnost zelo razvita in dosega velike rezultate. V naših vrstah imamo slikarje, literate, pesnike, rezbarje, kiparje in druge umetnike ročnih spretnosti.

Mentor jim za vsako delavnico posebej pripravi različne izzive.

Izobražujejo se vsi, nekateri vsak po svoje, nekateri pa v skupinah pod okriljem Zveze. Tačas največ pozornosti posvečamo strokovnemu izobraževanju likovnih umetnikov. Likovne delavnice pod mentorstvom slikarja Rassa Chavseviga potekajo v različnih pokrajinskih društvih.

Največkrat se ustvarjalci srečajo ob ponedeljkih v prestolnici, kjer nadvse intenzivno pridobivajo strokovno znanje. Mentor jim za vsako delavnico posebej pripravi različne izzive, ki jih morajo tečajniki s svojo umetniško žilico in v različnih tehnikah prenesti na

platno. Večino del pa izdelajo v olju.

Za kakovost in uveljavitev naših slikarjev nam v prihodnje res ni treba skrbeti, če bodo le obdržali raven, po kateri so zdaj znani v svetu. Brez skromnosti lahko zapišemo, da smo na področju slikarjev, ki svoja dela ustvarjajo s čopičem v ustih ali med prsti na nogah, povsem v svetovnem vrhu. Mala Slovenija, ki šteje le slaba dva milijona prebivalcev, ima med 600 slikarji z vsega sveta sedem tovrstnih umetnikov, od teh pa kar šest tetraplegikov.

Tudi v prihodnje bomo pripravljali likovne delavnice na različnih koncih Slovenije.

dela smo postali prepoznavnejši v slovenskem in mednarodnem merilu. Na razstave nas vabi vse več galerij in vse več del naših avtorjev prejema nagrade na likovnih natečajih.

Februarja smo bili povabljeni v ministrstvo za kulturo, v sektor za kulturne pravice manjšin in razvoj kulturne raznolikosti, kjer smo predstavili naše delo in cilje. Na sestanku z vodjo oddelka dr. Suzano Čurin - Radovič ter mentorjem in našim likovnim spremljevalcem dr. Cenetom Avguštinom smo postavili temelje za nadaljnje sodelovanje. Predstavnica ministrstva nam je zagotovila organizacijsko pomoč pri prepoznavnosti našega dela.

Tudi v prihodnje bomo pripravljali likovne delavnice na različnih koncih Slovenije. Že konec aprila 2004 pripravljamo delavnico v Tolminu, maja bo potekala delavnica v Semiču in Zagrebu, junija je delavnica predvidena v Murski Soboti in 1. julija na Kongresnem trgu v Ljubljani. Delavnice naj ostanejo zanimiva in koristna pot za spoznavanje likovnega ustvarjanja in seznanjanje s kulturo, v katere objem nas vodi to tisočletje.

Začetek letošnjega leta je postregel z izjemnimi slikarskimi dosežki na področju risbe. Kar trije naši člani so prejeli priznanja na izboru za Zlato paletu, ki ga organizira Zveza likovnih društev Slovenije:

Branko Rupnik je za lavirano risbo z naslovom Ekstempore v Robanovem kotu in za risbo s svinčnikom Posvet pred tekmo prejel kar dva certifikata kakovosti, kar se redko dogodi in je izjemen uspeh.

Vojko Gašperut je v okviru istega slikarskega izbora, dobil certifikat kakovosti za risbo „Smokvica“. Oba avtorja s certifikati ostajata v izboru za glavno nagrado.

Med pohvaljenimi avtorji je bil tudi Metod Zakotnik.

Neizmerna želja po izvirnosti je ponekod presegala meje estetskega

OBISKALI SMO ZNANI SEJEM UMETNOSTI V BOLOGNI

A in J. Racman

Mrzlo, še ne čisto prebujeno jutro nas je pospremlilo na pot iz Ljubljane. Dosti težav smo imeli, da smo se vsi zbrali, saj je v okolici snežilo. V Postojni, kjer smo pobrali še nekaj sopotnikov, pa nas je presenetila prava snežna odeja. Zunaj se je že zdanilo, ko so se nam pridružili še člani primorske regije s svojim »bosim« kombijem, brez zimske obutve. Na srečo smo že pred mejo sneg pustili za seboj.

Vožnja skozi dolgočasno Padsko nižino je kljub nekaj stotinam kilometrov monotone ravnine ob živahnem klepetu hitro minila. Do sejmišča v Bologni, kjer vsako leto ob tem času poteka eden najbolj znanih sejmov umetnosti, smo se pripeljali v soncu, nasmejani, da smo vendarle ob pravem času na cilju. Že skoraj rutinirano, saj smo bili nekateri tu že večkrat, smo se razdelili v več skupin in stopili svoji radovednosti in estetskim užitkom naproti. Prijetno smo bili presenečeni – tudi zaradi novega zakona, ki je v Italiji pričel veljati ravno v tistih dneh, saj prepoveduje kajenje v vseh javnih prostorih. V prejšnjih letih je bilo prebijanje skozi številne

prostrane razstavne dvorane še bolj oteženo zaradi oblakov dima.

Koncept razstave so letos nekoliko spremenili in moderno umetnost, ki je prej gostovala v zgornjem nadstropju, preselili v pritličje. V labirintu številnih galerijskih kotičkov in veličastnih razstavnih prostorov je bilo mogoče občudovati najrazličnejše smeri likovne avantgarde, ki se v sintetiziranih podobah abstraktnega slikarstva stilno vse bolj nagiba k dekorativnosti. Različne mešane tehnike, ki se povezujejo z grafiko in fotografijo, pa nudijo brezmejne možnosti raziskovalnih potovanj. Začutiti je bilo neizmerno željo po izvirnosti, ki pa je pri nekaterih avtorjih dobila prevelika krila in v pretiravanju presegala meje estetskega. Poglede so pritegnile tudi mnoge impozantne skulpture, tako zaradi domiselne uporabe različnih nenavadnih modernih materialov kot zaradi svoje oblikovne originalnosti. Del razstavišča je bil namenjen slikarskim materialom in likovni literaturi in mnogi naši slikarji so se tukaj pridno ustavljali in zalagali.

V labirintu številnih galerijskih kotičkov in veličastnih razstavnih prostorov je bilo mogoče občudovati najrazličnejše smeri likovne avantgarde

V zgornjem nadstropju se je bilo mogoče prepustiti občudovanju del tudi svetovno uveljavljenih slikarjev, z velikimi črkami zapisanih v likovno zgodovino. V zaključenih galerijskih enotah so bila na enem samem mestu zbrana številna dela kubistov Picassa, Braquesa in Morandija; nadrealistov Chirichoja, Dalija in Chagala; italijanskega impresionista Segentinija, ki je zelo vplival na Groharja in druge slovenske impresioniste. Veliko je bilo tudi del modernista Mušiča. Seveda pa

se je bilo nemogoče povsod ustaviti in si ogledati vse, kar bi si zaslužilo našo pozornost. Čas, ta neusmiljeni gospodar, nas je vseskozi priganjal in nam stal za petami.

Še skupna kavica v enem od številnih improviziranih bifejev in že se je bilo treba spet odpraviti na pot, tokrat v nasprotni smeri. Noč se je že prevesila v drugo polovico, ko smo bili spet vsi v toplem zavetju svojih domov, in to prijetno utrujeni, polni vtisov in notranje bogatejši.

Razstava naših slikarjev v Jelovškovem likovnem salonu

SKUPINSKA RAZSTAVA ŠTIRIH ŠTIPENDISTOV VDMFK

Jože Globokar

V Jelovškovem likovnem salonu Kulturnega doma španskih borcev v Ljubljani ves april razstavljajo štirje slikarji naše Zveze, ki svoje umetnine ustvarjajo tako, da čopič držijo v ustih. Tetraplegiki Jani Bevc, Silvo Mehle, Roman Gruntar in Benjamin Žnidaršič so tudi študenti mednarodnega združenja slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami (WDMFK). Razstavo je pripravila založba UNSU, ki pri nas skrbi za tovrstne umetnike, odprl pa jo je poslanec DZ Josip Bajc. Ob odprtju razstave je umetnike pozdravil in nagovoril tudi veleposlanik Evropske komisije Erwan Fouéré.

Razstavljavci (od leve) Silvo Mehle, Roman Gruntar, Jani Bevc in Benjamin Žnidaršič.

Poslanec Josip Bajc je v pozdravnem nagovoru dejal, da se v pehanju za materialnimi premalo zavedamo duhovnih dobrin. »Premalo se zavedamo tudi vas, ki živite in ustvarjate sredi med nami,« je še dodal in slikarjem zaželel veliko ustvarjalnega duha ter veliko takih in podobnih razstav, predvsem pa veliko moči, da bi ustvarjali za svojo dušo in naše oči.

Dela razstavljavcev je ocenil likovni kritik Mirko Juteršek in pripomnil, da so ljudje kljub kruti vezanosti na invalidski voziček in hudi obliki gibalne oviranosti lahko prav tako uspešni in enakovredni umetniški ustvarjalci. Seveda potrebujejo pomoč najbližjih, z omogočanjem mentorstva in drugih spodbud pa pomaga tudi družba. Tovrstno stanovsko in stimulatívno povezovanje (vrh in priznanje predstavlja vključenost v WDMFK) pa nadgrajuje še druga, v umetnosti odločujoča oblika. To je oblika neusmiljenega konkurenčnega izenačevanja. Toda vsako sklicevanje na drugačnost in drugačen način ustvarjanja umetniškega dela že odreja podrejenost.

Vsekakor je pomembno, kako je neka umetnina nastala, toda njen absolutni vidik je predvsem kakovost. Tisto, kar omogoči, da neka umetnina zaživi, pa je moč njene sporočilnosti. Seveda ni enostavno doseči dovršenosti in popolnosti umetnine, toda z ustvarjalnimi naporji in talentom to dosežemo.

V Jelovškovem likovnem salonu se je ob odprtju razstave zbralo veliko umetnikov in ljubiteljev likovne umetnosti, med njimi tudi trije hrvaški likovni umetniki in vodja njihove založbe. Program je zelo lepo povezovala Irena Kališnik, s prelepo glasbo pa popestril mandolinski kvartet TRIOBADUR.

V Zvezi paraplegikov imamo bogato kulturno dejavnost. Posebej viden je napredek pri likovnih umetnikih, ki jih na številnih delavnicah vodi likovni pedagog Rasso Causevig, tudi pri najtežje gibalno oviranih tetraplegikih. To je rezultat skrbno pripravljenega dela, ki ga že kar nekaj let uspešno vodi vsestranski kulturni ustvarjalec Benjamin Žnidaršič.

SLOVENSKI SLIKARJI NA MEDNARODNI RAZSTAVI V ZAGREBU

Benjamin Žnidaršič

Decembra smo se na mednarodni razstavi v Zagrebu predstavili tudi slovenski predstavniki slikarjev z usti. Razstavo v največjem kulturnem objektu bivše Jugoslavije, Koncertni dvorani Vatroslava Lisinskega, je organizirala hrvaška zveza slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami, USUN s pomočjo Zveze paraplegikov Hrvaške. Pri organizaciji razstave so pomagali hrvaški paraplegiki in Ministrstvo za kulturo RS Hrvaške, ki je bilo tudi pokrovitelj razstave. Na demonstraciji slikanja z usti sva med drugimi slikarji sodelovala Vojko Gašperut in Benjamin Žnidaršič. Na razstavi pa so bile poleg Vojkovih del predstavljena tudi dela našega pokojnega Stojana Zafreda.

Veliki raziskovalci umetnosti z vsega sveta so se v Zagrebu predstavili s podobno razstavo, kot je bila predstavljena že v Ljubljani. Umetnik kot socialno ozaveščen posameznik ima možnost, da neodvisno in neobremenjeno raziskuje ne glede na način svojega ustvarjanja. Vseeno je, ali slika z roko ali z usti. Posamezne usode umetnikov so tako kot tudi usode drugih ljudi seveda lahko boleče, vendar sega umetnikovo poslanstvo daleč prek meja njegovega sveta. Izdelki, ki smo jim bili priče, so postali

v tem novem okolju spodbuda k novemu delu in mnogim možnostim za izražanje hrvaških invalidov. Slike, ki so bile postavljene na ogled, so vzbujale občudovanje v javnosti še dolgo po tistem, ko se je razstava iztekla. V veselje in čast nam je, da je bilo na razstavi prisotnih kar nekaj naših slikarjev, ki so s hrvaškimi prijatelji navezali pristna prijateljstva. Ob tem smo se dogovorili za skupno likovno delavnico na prostem, ki je predvidena 21. maja v parku Jarun sredi Zagreba.

Razstavo v največjem kulturnem objektu bivše Jugoslavije, Koncertni dvorani Vatroslava Lisinskega, je organizirala hrvaška zveza slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami, USUN s pomočjo Zveze paraplegikov Hrvaške

Tudi na Hrvaškem imajo združenje slikarjev, ki ustvarjajo z usti ali nogami

SLIKARSKA RAZSTAVA HRVAŠKIH SLIKARJEV

Jože Globokar

Hrvaško združenje paraplegikov in tetraplegikov je s sodelovanjem Izdajateljske hiše umetnikov, ki slikajo z usti ali nogami, marca v Zagrebu odprlo prvo razstavo likovnikov, ki svoja dela ustvarjajo z usti ali nogami. V prelepih prostorih restavracije Frankopanska razstavljal Goran Radič iz Osijeka in Stjepan Perković iz Viteza.

Goran Radič se je rodil brez obeh rok in slika z usti in nogami. Ustvarja skoraj v vseh slikarskih tehnikah: od olja, oglja, akrila, akvarela, tempere do pastela. Njegovo izražanje je večinoma abstraktno. Ustvarja svetove, ki postajajo mesta močnih vidnih in čustvenih doživljanj. Imel je pet samostojnih in nekaj skupnih razstav.

Stjepan Perković je invalid od rojstva. Rok ne more uporabljati, zato slika z nogami. Zdaj obiskuje umetniško akademijo v Splitu. Njegove slike so osebna sporočila, ki omogočajo pogled v njegovo dušo. Vsebinska nekaterih njegovih del je poglobljena in sanjarska. Namiguje na začetek življenja in sveta, na moško-ženski princip, v katerem je tudi dih erotičnosti. Stjepan je imel sedem samostojnih in veliko skupnih razstav v BiH, Hrvaški, Sloveniji in Franciji. Izdal je tudi pesniško zbirko, ki jo je seveda sam ilustriral.

Likovna kritičarka Iva Sudec je v obširni kritiki predstavila likovna dela obeh umetnikov in dodala: »Ko si ogledujete to razstavo in spoznavate

Razstavo so si z zanimanjem ogledali tudi zagrebški paraplegiki.

Stjepana in Gorana in kako v njuni prisotnosti v vas prehajata pozitivna energija in življenjska radost, boste spoznali, da invalidnost v umetnosti izgubi vsak smisel. Na svojstven način nas navdihujeta in opozarjata, da smo lahko boljši. V njenem besednem zakladu besedi »ne morem« ne obstajata. Če pa v življenju česa še nista dosegla, je to samo zato, ker tega še nista poskusila.«

Razstavo je zatem odprla predsednica Hrvaškega združenja paraplegikov in tetraplegikov Manda Knežević, program je povezovala Gordana Budimir, popestril pa kitarist Tomislav Kovačević.

Nikoli ne vprašaj zakaj

Darinka Slanovec

Pod tem naslovom nam Duška Meh daje v branje svojo drugo knjigo pesmi z ilustracijami Antona Dolenca. Izdala jo je Mohorjeva družba v letu 2004.

Berem jo na dušek in na obroke. Ko preberem do konca, se vrnem na začetek, potem pa spet izbiram in preletavam verze, ki jih pesnica razsipava po straneh.

Tema je ena sama: ljubezen – edinstvena, pristna, brezkončno zelena. Ljubezen je luč in smisel življenja. In je spomin na minulo ljubezensko srečo, na »resnično pravljico, najlepšo svobodo, mlado golobico, svetlo cesto, skrito moč, varno zavetje, najlepši metuljev let«. Ljubezen, ki je postala »nepremostljiv prepad, mrzla samota, gluha tišina, vrt brez ptic, temna zvezdna noč, preozka pot za oba, zrušen svet«. Ljubezen kot usoda, ki nas lahko dviga ali pogublja, vse drugo pa je kvečjemu »mali in tihi, dobri svet«. Ta pa vendarle gradi most med svetlobo in temo. Meja noče biti jasno zarisana, saj to ni katerikoli svet, ampak je tisti svet, ki je v bližnjem stiku s pesnico. To so »mali in tihi, dobri ljudje« in prav takšne »besede, misli, nasmehi ... in tisoč življenj, ki jih je pesnica preživela v enem poletju ... in še življenja trav, oblakov, senc ...«, torej temeljne prvine ožjega okolja, ki vanjo žarčijo bližino, skupnost.

V tem malem in tihem, dobrem svetu, ki ga ima pesnica rada, je tudi poezija. Kot sama pravi, je to »vzporedni svet«, »malo kraljestvo«, v katerem »so

trenutki ukradeni minevanju«. Pisati pesmi namreč pomeni vrniti se na čistino ljubezni in resnice, izpraznjenemu najti dušo, »praznoti ubežati, ki zdanje mori« (Prešeren).

Prav to s pesniško energijo počne tudi Duška Meh. Verz za verzom vse bolj peče, ko razkriva in kliče to resničnost na edinstveni način. Poišče zanjo še neizrabljeno besedo, učinkovito podobo. Zamolki in sugestivna ponavljanja so v tkanini te zbirke kot kamenčki med peskom. Ustvarjajo ritem. Dosežejo, da se, ko berem, zaustavim v čustvenem zanosu. Prepoznavam: to je krčevit napor vzdržati perspektivo odprtega obzorja v razmeroma zaprtem svetu, ki mu pesnica noče reči adijo. Zato te pesmi, kakor v spremni besedi zapiše Peter Svetina, »niso le izraz neke minule ljubezenske zgodbe, marveč krvavo zaresen svet z roba človekovega bivanja, ko odkrijemo dramo v duši človeka, ki je ujeta v neubogljivo, neozdravljivo telo«.

Pesmi Duške Meh so plod iskrene izpovedi v osebnem pesniškem jeziku. Branje te poezije vzbuja sodoživljanje, daje razumeti in pričakuje tudi navdušenje nad tem, da človek lahko tako odkrito zida most do samega sebe in do sveta, vselej nepogrešljiv in nikoli dokončan, tako krhek.

Jasna Pirc piše o svojem bivanju na Madagaskarju

MADAGASKARSKI ROŽLETI V ZAHVALO MISIJONARJEM

Naj se najprej predstavim: sem Jasna Pirc, še kakšen mesec absolventka Visoke šole za zdravstvo, med drugim pa sem bila tudi prostovoljka v vašem društvu. V času prostovoljstva sem se поблиže spoznala z Janijem Bevcem in ker še vedno rada poklepetava, se je Jani domislil, da vam predstavim svojo lansko izkušnjo. No, pa dajmo!

Madagaskar ... Rdeči otrok tam tako daleč – ali pa sploh ne! V okviru Sekcije za tropsko medicino se študentje zadnjih letnikov medicine in Visoke šole za zdravstvo pogosto podajo v dežele tretjega sveta. Priprave na tak projekt potekajo vse leto, študentje se izobražujejo pri predmetu tropska medicina, zbirajo denar, material in najpogumnejši res odletijo novim izkušnjam naproti.

Tako sem tudi jaz kot absolventka Visoke šole za zdravstvo skupaj z Evo Trpin in Jano Brajdih, ki sta študentki medicine, septembra 2004 odšla na trimesečno humanitarno medicinsko odpravo na Madagaskar. Zanimiv otok leži v Indijskem oceanu vzhodno od afriške celine. Velik je malo manj kot 30 Slovenij, prebivalcev pa je okoli 17 milijonov in pol. Od leta 1960 je samostojen (prej je bila to francoska kolonija), uradni jezik sta francoščina in malgaščina, valuta pa malgaški frank. Glavno mesto Madagaskarja, četrtega največjega otoka na svetu, je Antananarivo, ki leži na osrednji planoti. Tam smo se po prihodu za nekaj dni ustavile, naš končni cilj pa je bil kraj na jugu otoka – Ranomena.

Ranomena je od glavnega mesta oddaljena približno 850 kilometrov. Že sama pot tja nam je dala slutiti, da smo prišle v nov svet, kjer lahko mirno pozabimo na hitenje, ure, minute. Tam deluje tudi slovenski misijon in z misijonarjem Janezom Krmeljem smo že pred prihodom navezale stik. Janez je na Madagaskaju že 17 let, zadnje leto pa deluje v Ranomeni. To je vasica, ki nima električne napeljave, kanalizacije, vodovoda. Ljudje živijo v majhnih kolibicah, ki so velike približno tri krat štiri metre. Veliko več vam pove podatek, da se na taki površini ponavadi gnete kakih 12 ljudi. Vsaka ženska ima od osem do deset otrok in ti vsaj ženskam pomenijo največje bogastvo. Že večkrat sem slišala, da je tukaj veliko otrok, nisem pa si mislila, da jih je res toliko! Ker smo bile dekleta in še belke za povrh, so nam namenili veliko pozornosti. Otroci so pritekli do nas, nas začeli spraševati smešne stvari in se trudili izgovarjati naša imena. Prav oni so nas naučili prvih malgaških besed. Naj za zanimivost povem, da Malgaši verujejo, da bodo dlje živeli, če bodo otrokom dali grša imena. Tako se po otoku sprehaja kar nekaj otrok z imenom Kurji drek ali Ustral se je. Nekatera pa spominjajo na dobra dela

*Mada-
gaskar ...
Rdeči
otrok tam
tako daleč
– ali pa
sploh ne!*

naših misijonarjev, torej Land Rover, Slovenija ali Rožle niso redkost.

Ponedeljek je tržni dan in nedvomno najpestrejši dan v tednu. Na tržnici se dobi tako rekoč vse, od povsem vsakdanjih do popolnoma neuporabnih stvari. Prav nič neobičajnega ni, če ti ponujajo rabljene plastenke ali zamaške. Za nakup pa je potrebno barantanje in celo če se še ne vem kako trudiš, vseeno plačaš nekajkrat več kot domačin. Cene so seveda zanimivost zase. V času našega potovanja so bile približno takšne: ena banana 2 do 4 tolarje, kilogram paradižnika 80 tolarjev, kokoš 20 tolarjev, liter limonade 120 tolarjev ... Hrana domačinov je dokaj enolična, saj si zaradi revščine le malo ljudi privoščijo pestro prehrano. Tako je na jedilniku pri večini kar trikrat na dan riž, ki je tudi glavni poljedelski pridelek. Delo na riževih poljih večinoma opravljajo ženske in velikokrat se zgodi, da se moški za čas setve poročijo z ženo, da bi mu delala na polju, po koncu opravil pa se mirno loči od nje.

Ker smo prišle na Madagaskar z

namenom pomagati ljudem, smo hitro začele delati v ambulanti. Vodi jo slovenska sestra, 71-letna Terezija Pavlič, pomagata pa ji dve domačinki. V povprečju sprejme okoli 80 do 100 pacientov na dan in prav z veseljem smo jo opazovale pri delu. Ljudje prihajajo zaradi vseh mogočnih zapletov, najpogosteje pa je bilo opaziti podhranjenost, malarijo, respiratorne infekcije, garje in ginekološke zaplete. Ob prihodu so bili ljudje do nas nekoliko zadržani, sčasoma pa so se nas navadili in nas začeli obiskovati tudi brez posebnega razloga. Zelo so se razveselili, ko smo jim povedale, da imamo s seboj pribor za ruvanje zob. Cela vrsta ljudi je prišla in vsi so imeli le eno željo: da bi jim čimprej spravili zob iz ust. Na žalost je higiena zelo pomanjkljiva in zobnih krtačk tako rekoč ne poznajo. Par dni smo se trudile s tem, potem pa stvar opustile, ker bi morale pri otrocih populiti celo zobovje, to pa ne vodi nikamor. Že kmalu po prihodu smo sprejele fantka, pri katerem se je razvila najhujša oblika malarije, tako imenovani falciparum. Sprejele smo ga na naš prirejen

*V
znamenje
zadovoljstva
in sreče
nam je
družina
izročila
živo
kokoš.*

»intenzivni oddelek«, dobil je terapijo in čakale smo na najslabši možni izid. Otrok je prišel v zelo slabem stanju, ni sodeloval, bil je prizadet, s sumom na ledvično odpoved. Dežurale smo, tako da smo ga vsake tri ure pregledovale, menjavale infuzijske tekočine in kontrolirale izločeno tekočino. Tudi njegovo družino smo pripravile na najhujše in težko opazovale stanje. Hvala Bogu pa se je otrokovo zdravje izboljševalo in čez tri dni je bil že veliko boljši. Na naše veliko veselje je otrok ozdravel, česar se je veselila tudi njegova družina in v znamenje zadovoljstva in sreče nam je izročila živo kokoš. S podobnimi zadevami smo se ubadale tako rekoč vsak dan, tudi nekaj manjših kirurških posegov smo opravile. Zadnji dan našega dela pa naju je z Evo čakal še največji poseg. K nam so prinesli šest let starega fantka. Vol ga je z rogom zabodel v trebuh in preluknjal trebušno steno, tako da so čreva izstopila. Prinesli so ga peš, iz pet ur oddaljenega kraja. Kar na dvorišču smo pripravile prirejeno operacijsko mizo in se lotile posega. Sreča je na strani pogumnih, pravijo, in tako se je tudi ta težka zgodba srečno razpletla.

Dnevi so hitro minevali in zadnje tri tedne smo si privoščile še nekaj pohajkovanja po severnem delu otroka. Odpravile smo se v tropski pragozd, srečale kameleone, opice, tropske rože in dodobra spoznale vlažno tropsko podnebje. Zadnjih deset dni smo preživele na pravi piratski barčici. Valovi so nas dodobra prezibali, vsak dan smo čakale na plimo in ugoden veter za plovbo. Po srečnem razpletu smo prišle pravočasno na letalo in trimesečna zgodba se je počasi iztekala. Madagaskarja ne bom nikoli pozabila, saj imam občutek, da so mi dnevi na otoku dali mnogo več, kot sem pričakovala. Kakšna ponižnost, hvaležnost in preprostost žari iz teh ljudi! Vsako potovanje te malo spremeni in ti da možnost, da gledaš na svet z drugačnimi očmi. Čeprav so bili le trije meseci, mislim, da tukaj pri nas še nekaj let ne bom doživela toliko prisrčnih zgodbic, podarjenih iskrenih nasmevov in srečnih ljudi. To je bila zame življenjska izkušnja. Sem proti koncu študija in v svojem poklicu bom naletela na raznovrstne ovire in prepreke. Spomini na Madagaskar mi bodo vlivali pogum in voljo. Navsezadnje je svet res čudovit.

Robi Stopar piše o svojem bivanju v Kolumbiji

KOLUMBIJA 1999

Moje prvo potovanje na drugi kontinent se je začelo kot želja izkusiti študijsko izmenjavo. Za to možnost sem izvedel šele proti koncu študija. Študentje naravoslovnih ved so imeli takrat možnost opravljanja obveznih praks tudi v tujini, s pomočjo združenja študentov naravoslovnih ved (IAESTE). Po postopku, ki je trajal od oktobra do maja, sem si od možnih variant izbral prav oddaljeno Kolumbijo. Menil sem, da mi bo izkušnja s tako oddaljeno deželo zagotovo koristila pri dojemanju sveta, pa še novega tujega jezika se bom naučil.

Potovanje sem si zastavil tako, da bi bil najprej na praksi ter nastanjen v zavetju družine. Po nekaj mesecih spoznavanja krajevnih navad pa bi tudi popotoval vse do Venezuele.

Konec septembra 1999 sem z Brnika odpotoval na dolgo pot, polno prestopanj in čakanj, do Ibaguéja, podeželskega mesta, velikega kot Ljubljana, 200 kilometrov zahodno od glavnega mesta Bogota. Strahu pred letenjem nisem imel, ker sem ga vajen že iz otroštva, sem pa zaradi neugodnih zračnih tokov nad Atlantikom imel ob pristanku enourno zamudo. Kolumbijski stevardesi sem razložil svojo časovno stisko, ta pa mi je ponudila, da mi bo pomagala skozi letališki labirint po najkrajši poti do naslednjega letala. Kolumbijska carina pregleduje potnike že ob vstopu v državo: na portalu moraš pritisniti tipko, od naključja pa je odvisno, ali se ti prižge zelena (prosta pot) ali rdeča luč (carinski pregled).

V tisti časovni stiski se je meni na srečo prižgala zelena. Ko sva prišla do okenca družbe, s katero naj bi dalje letel, so me povprašali po rezervaciji, ki pa je nisem mogel opraviti iz Slovenije, temveč so zanj poskrbeli kolumbijski študentje, ki so me že čakali v Ibaguéju. Mojega priimka nikakor nismo mogli najti na rezervacijski listi. Tako nisem mogel takoj kupiti karte, ampak šele za prvi naslednji let zgodaj zjutraj. Težava je bila, ker so pri fonetični izgovorjavi mojega priimka na začetek dodali črko E. Ni mi preostalo nič drugega, kot da sem poklical svojo receptorko Patricio in ji povedal, da bom pač do zgodaj zjutraj počakal kar na letališču. Na

žalost je mednarodni del letališča ločen od narodnega, ki je prosto dostopen s ceste, kot nekakšna avtobusna postaja. Vso noč nisem zaspal, ampak budno stražil svoj nahrbtnik in nadzoroval dogajanje okoli sebe. Okoli polnoči so se mi pridružili »otroci s ceste«, ki spijo kar v letališki čakalnici. Ker španščine takrat še nisem znal, sem se z njimi pogovarjal kar v italijanščini, pokazal sem jim album slik, ki sem ga vzel s seboj, da predstavim lepote Slovenije in Evrope.

Osemletnemu Diegu so bile slike všeč, kar takoj me je vprašal, ali mu jih lahko podarim. Povedal mi je, da osnovne šole ne obiskuje, ker doma nimajo denarja za učbenike. Doma so zelo revni in raje poprime za kakšno priložnostno delo, kjer mu plačajo s hrano. Pripovedoval sem mu o štirih letnih časih, ki se periodično izmenjujejo. Zimo si je že predstavljal, ker je poznal sneg, pomlad tudi, ker je v Kolumbiji venomer veliko cvetja, nikakor pa si ni mogel predstavljati jeseni: le kako lahko drevju odpade listje?

Zjutraj smo le uspeli poleteti proti našemu končnemu cilju, a nam zaradi

oblačnosti nad Ibaguéjem ni uspelo pristati. Morali smo se vrniti v prestolnico, kjer smo počakali par ur, da se nebo razjasni. Opoldne nam je le uspelo, sprejele pa so me tri prisrčne kolumbijske študentke, odgovorne za mednarodne študente. Namestitev so mi uredili pri družini gostiteljici, ki je gostila madžarskega študenta na praksi, kar mi je dalo vpogled v kolumbijski vsakdan. Oče Orlando je bil na čakanju in ni hodil v službo, mama Amparo je edina delala v bolnišnični pisarni, hči Yenny pa je študirala drugi letnik prava v Bogoti, kjer je bila tudi nastanjena pri svoji teti. Žal niso govorili niti enega tujega jezika, zato sem si prve tedne pomagal z madžarskim sostanovalcem. Najprej sem njemu zastavil vprašanje za družino v angleščini, on je nato vprašal in dobil odgovor v kolumbijski španščini, potem pa mi je zaradi svoje veliko boljše nemščine odgovoril kar po nemško.

Na delovnem mestu prakse so me lepo sprejeli, zanimali so se za mojo družino, mlado državo Slovenijo in Evropo nasploh, sodelavke pa so me spraševale, ali že imam dekle. Moja uradna praksa naj bi potekala na raznih hidroelektrarnah, a so me zaradi znanja informatike in jezikov raje zaposlili v glavni pisarni podjetja, včasih pa se mi je ponudila možnost tereenskega dela.

Življenje se tu začne zelo zgodaj, moral sem vstajati pred šesto uro zjutraj, da sem bil na delu ob sedmih, ob dvanajstih smo imeli plačano kosilo v bližnji restavraciji in nato siesto do dveh, zatem smo delali še do petih. Ob pol šestih sem bil doma, a dneva ni bilo več kaj dosti, saj sonce zaradi bližine ekvatorja vzhaja in zahaja ob šesti uri. Večere sem najprej preživljal ali s svojo družino gostiteljico ali pa z družino sodelavca Gabriela, ki je zaradi študija v Italiji znal tudi italijansko. Dnevi in tedni so minevali, vsak dan sem se naučil nekaj več španščine, v dobrem mesecu sem bil že toliko samostojen, da sem začel samostojno sklepati prijateljstva. Ob koncu tedna in praznikih sem z družbo odhajal na vas, na piknike v gore ali preprosto samo na obiske. Pri »prebijanju ledu« mi je zelo pomagala knjižica s sličicami o Sloveniji, tej mladi državi, ki je ni nihče poznal. Ko pa sem jim povedal, da izhajamo iz bivše

*Na sliki z
dece-
mbrskega
nedeljskega
piknika v
okolici
Ibagueja:
Orlando je
znal
skuhati
dobro
kokošjo
juho!*

Jugoslavije, so mnogi začeli: »A! Tito, predsednik Tito!« in takoj so me sprejeli za svojega. Na ulici se je pri plačevanju našel tudi kakšen popust na račun »bratstva«, kar ni zanemarljivo za študentski žep.

Ob koncu koledarskega leta se na tem območju začne sušna doba, tako imenovano poletje, ki traja nekako od božičnih do velikonočnih praznikov. Božično veseljačenje se začne že devet dni pred božičem, ko se vsak večer najprej ob večerni molitvi, nato petju, kasneje tudi veseljačenju, petardah, glasni glasbi in plesu ter pijači daleč v noč pričaka svit, sam predvečer pa je pri latinskoameriških katoličanih bolj podoben zabavi kot pa pričakovanju Kristusovega rojstva. Po polnočnem obdarovanju se zabava nadaljuje vse do četrte ure zjutraj, ko cerkveni zvonovi zazvonijo in povabijo k maši.

Novo leto sem pričakal skupaj z gostiteljsko družino. Bili smo povabljeni k starim staršem skupaj s širšo

družino, kar že ob tako številnih družinah nanese še kopicco bratrancev, tet in stricev. Na silvestrovo se na slavnostni večerji prvič nosi novo obleko ali vsaj kos oblačila, opolnoči pa se ob šampanjcu in vsakem bitju zvona pojé po eno grozdno jagodo, torej dvanajst, za srečo. Ob enih se mladi razidejo in gredo po svoje, midva z očetom Orlando pa sva šla »samo voščit sosedom«, kakor se je on prej opravičil pri svoji ženi: zabava v ritmu glasbe merengue in salse je bila takodobra, da sva domov prišla šele ob desetih zjutraj, žena pa potem z njim ni spregovorila kar tri dni.

Naslednjič bom opisal, kako sem po štirimesečni praksi odšel z nahrbtnikom v najnevarnejšo Bogoto ter nato naprej po Venezueli; kako sem se povzpел na goro, višjo od Mont Blanca, obiskal slovenskega misijonarja, patra Huga, spoznal zanimivo družino šestih hčera in si ogledal mesto Cartagena, karibski Dubrovnik.

*Španci so
naselja
zaradi
milejšega
podnebja
radi
postavljali
visoko v
hribih vse
do 3000
metrov, v
tlorisu pa
imajo
skoraj
vedno
obliko
šahovnice.*

Odločili smo se, da bomo uvedli novo rubriko, v kateri bomo opisali dogodke in potovanja naših sodelavcev in prijateljev. Tako želimo spodbuditi tudi naše člane, ki so prav tako potovali in doživeli marsikaj zanimivega, da nam to opišejo in slikovno predstavijo.

V tej številki vam predstavljamo Jasno Pirc, ki je bila prostovoljka pri DP ljubljanske pokrajine, in Robija Stoparja, ki je bil v društvu v času civilnega služenja vojaškega roka.

Tudi v bodoče od vas pričakujemo potopisne prispevke, ki nam bodo približali daljne kraje in približali zanimive ljudi.

Urednik Jani Bevc

Zahvala Zvezi paraplegikov za podarjeno letovanje

Hvaležni smo vam za podarjeno desetdnevno letovanje v hiškah v Čateških toplicah, kar je bilo prva nagrada na prednovoletnem srečanju naših članov v hotelu Grosuplje.

Srečanja so vedno znova nepozabna za člane, ki velikokrat vse leto čakajo nanje, sicer pa živijo v osamljenosti in bedi. Izkušnje kažejo, da srečelovi popestrijo vsako srečanje, zato smo ga organizirali tudi na novoletnem praznovanju. Z vašim prispevkom smo lahko priredili kakovostnejše in pestrejšje druženje, da pa je bila sreča pravična, je prva nagrada prišla v prave roke – naši članici.

Cenimo vašo podporo in se vam v imenu vseh članov še enkrat iskreno zahvaljujemo, hkrati pa upamo na vaš prispevek tudi na srečelovih v prihodnje.

S spoštovanjem, predsednica DPLP Mirjam Kanalec

ZAHVALE

ISKRENA ZAHVALA DRUŠTVU PARAPLEGIKOV KOROŠKE

Človeku je lepo pri srcu, ko občuti, da ni sam. Prav to se je zgodilo nam, težjim invalidom paraplegikom koroške regije.

Tudi sam sem eden izmed teh invalidov, po stažu sem najstarejši na Koroškem, petintrideset let že »kraljujem« na invalidskem vozičku. Bolj malo ali skoraj nič se ne udeležujemo srečanj, ki jih organizira omenjeno društvo, to pa sta predsedstvo in odbor opazila. Stopili so skupaj, staknili glave in se dogovorili, da nas bodo obiskali za novoletne praznike in po svojih močeh obdarili. Res je bilo tako! Predstavnika društva sta nas obiskala po domovih, nam izrekla najlepše želje, nas bodrila in na koncu obdarila z darili društva. Ta njihova pozornost traja že od vsega začetka, odkar društvo obstaja, in prav je tako.

Upam, da se lahko v imenu vseh, ki smo bili deležni te lepe in humane pozornosti, iskreno zahvalim in društvu zaželim obilo uspeha, sreče, zdravja v tem letu 2005. ISKRENA HVALA!

Drago Topler

Zahvala OŠ Božidarja Jakea iz Ljubljane

Z veseljem vam sporočamo, da smo uspešno izpeljali akcijo zbiranja denarja za nakup stopnišnega vzpenjalnika za našega učenca Klemna. Tudi z vašo pomočjo smo zbrali kar 2.306.346 tolarjev.

Napravo smo že kupili in tako lahko Klemen obiskuje pouk v vseh učilnicah. Za darove se vam lepo zahvaljujemo!

Ravnateljica, Staša Rejc

ZAHVALE

Zvezi paraplegikov Slovenije in Društvu paraplegikov ljubljanske pokrajine se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč.

Božena RENKO

Ob vaši nesebični pomoči pri nabavi kurilnega olja se vam iskreno zahvaljujem za izkazano solidarnost.

Ivan JUTERŠEK

Najlepše se zahvaljujem Zvezi paraplegikov Slovenije, ker mi je denarno pomagala pri kritju stroškov ob nabavi rezervnih delov za invalidski voziček.

Pavle GORKIČ

Vsem v Zvezi paraplegikov Slovenije bi se rada iz srca zahvalila za novoletno darilo, ki sem ga prejela, saj ste mi spet polepšali novoletne praznike. Vedno trdim, da ste me vi rešili in da sedaj uživam človeka vredno življenje. Tega ne bom nikoli pozabila, saj ste mi omogočili tudi morje in še veliko lepega.

Še enkrat prisrčna hvala za vse, kar sem od vas sprejela in doživela, saj je tako, kot bi se prerodila iz trpljenja v lepše, mirno življenje.

Naj ljubi Bog vsakemu posebej poplača z uspehom, tudi sreča in zdravje naj vas vodita po pravi poti!

Marija ZADRAVEC

Utrinki iz knjige Nikoli ne vprašaj zakaj:

*Niti hiter avto nikoli ne dohiti obzorja. In vendar smo sanjali o tem trenutku.

*Novica v časopisu nikoli ne pove, kaj je bilo potem.

*Medtem ko čakam, se ura daljša.

*Samo pogrebi si sledijo po urniku – in še to za kratek čas.

*Ptica, ki leti visoko na nebu, pozna najkrajšo pot domov.

*Martinčkov beg je v suhi travi pustil sled – ne dokazov.

Potopisi

MALI OGLASI

Ali bi mi kak dobrotnik podaril električni voziček? Sam si ga ne morem privoščiti, ker sem v domu.

Sporočite mi, prosim, na tel. številko 031/376-781.

Prodam MAZDO 323, avtomatik, letnik 1999, vinsko rdeče barve. Prevoženih 41.000 km. Prvi lastnik, servisna knjiga. Nima vgrajenih ročnih komand.

Informacije na tel. številki: 041/849 355 ali 03/54 13 584, Fran Ivenčnik.

UMRLI SO

Vsaka duša si sama izbere svoj dan, ko pride na ta svet in svojo uro, ko odide nazaj domov.

Vsak človek je za sebe svet, čudežen svetel in lep - kot zvezda na nebu.

PERČIČ Janez iz DP ljubljanske pokrajine, rojen 25.11.1942

KURNIK Marija iz DP ljubljanske pokrajine,

MAKAR Jože iz DP ljubljanske pokrajine, rojen 23.02.1915

PIKŠ Anton iz DP ljubljanske pokrajine, rojen 14.12.1931

GOLOB Drago iz DP Prekmurja in Prlekije, rojen 29.10.1937

LESKOVAR Mitja iz DP severne Štajerske, rojen 03.06.1962

HRVATIN Rudolf iz DP Istre in Krasa, rojen 12.02.1950

KUHAR Edo iz DP jugozahodne Štajerske, rojen 10.07.1929

KRALJ Dimitrij iz DP Istre in Krasa, rojen 02.06.1948

KOREN Božo iz DP severne Štajerske, rojen 04.05.1950

Svojci in prijatelji, prejmite naše iskreno sožalje.

Zveza paraplegikov Slovenije

MALI OGLASI

Prodam nadstandardni električni voziček, hidravlični, zelo malo rabljen, skoraj nov, izdelan na Soči, primeren za težje invalide oziroma distrofike. Cena po dogovoru. Ponudbe na telefon: 03/56-65-120 ali 031/722-870.

Naslov: Joži Kantužar, Rove 17, 1410 Zagorje ob Savi

Prodam stopniščni vzpenjalnik za premagovanje ovir – stopnic za invalida z vozičkom. Redno servisiran, lepo ohranjen, nova baterija in UGODNO. Informacije: GREGOR AHAC, 041/293-139 ali 01/542-43-10.

Ugodno prodam avtomobil FIAT TEMPRA, avtomatik, letnik 96! Okvirna cena: 420.000,00 SIT! Informacije po telefonu: Vojko Gašperut 05 653 05 80.

Prodam vozicek "kuschall" champion, star 5 let, zunanja sirina 60 cm, ohranjen, vozen samo v gospodinjstvu, dodatna oprema! Informacije po telefonu: Sintič Mirko 031 275 326.

VW Passat Variant, 1.6, bencinski motor, 74 kw/101 KM, avtomatik, letnik 1999, prev. 127.000 km, z veliko opreme (klimatronic, 4 x airbag, el. pomik stekel spredaj/zadaj, el. nastavev in gretje zunanjih ogledal, daljinsko centralno zaklepanje, sredinski naslon za roko, mrežasta pregrada prtljažnega prostora, megle- nke, komfortni sedeži, spredaj po višini nastavljiva, po višini nastavljiv volan, ...) avto je garažiran, 2. lastnik, s komandami ali brez ugodno prodam! Okvirna cena: 1.699.000,00 SIT ! Informacije po telefonu: (040) 504 – 192 ali (041) 504 – 275

DPLP se zahvaljuje ZPS za podporo pri dokončanju delovno-bivalnih prostorov društva, posebej predsedniku Ivanu Peršaku in podpredsedniku Danetu Kastelicu, ne le za njun osebni trud pri zagotovitvi investicijskih sredstev s strani FIHA marveč tudi za moralno podporo, ki jo nudita društvu že od začetka projekta. Hvala.

DPLP

MISLI

MAŠČEVANJE

OKO ZA OKO

**IN KAJ KO BOMO
VSI SLEPI**

Loesje

Jakob Kaučič

BREZSKRBNOST

Prepevaj rad,
da ostaneš mlad.
Pevcev žalost se boji,
jokajočih se drži.

Vesele pesmi
solze brišejo,
lička rdečijo
in srca poživijo.

Prijetna glasba,
lepa pesem in
ljubezen iz srca
prevzame vsakega.

Ljubiti in peti
pa dolgo živeti,
le kaj bi si mogel
še lepše želeti?

**VKLOPIL BOM
DOLGE LUČI**

IN

**TEMNO PRIHODNOST
SPREMENIL V SVETLO**

mlajši brat
od *Loesje*

ČESTITKA OB POROKI

5. decembra 2004 sta se poročila član DP Prekmurja in Prlekije Stanko Banfič in izvoljenka Marija Vlasta Ivič. Njun zakon potrjujeta tudi dvojčka Tjaša in Tadej. Ob poroki jima iskreno čestitamo in jima želimo mnogo družinske sreče in razumevanja.

Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije. Čestitki se pridružuje tudi Zveza paraplegikov Slovenije.

ČESTITKA OB JUBILEJU

Častitljivih šestdeset let je praznoval predsednik Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije Matija Merklin. To so leta, ki jih marsikdo ne dočaka, a so še toliko bolj doživeta, saj jih je kar polnih 39 let preživel na invalidskem vozičku. Sam pove, da je bil začetek njegove invalidnosti specifičen, saj se skoraj ne da primerjati z današnjo rehabilitacijo.

Vse je znal premagati in s svojo potrpežljivostjo dokazal, da je prav v volji moč življenja. S svojimi bogatimi življenjskimi izkušnjami je pomagal tudi prenekaterim prijateljem paraplegikom in jih spodbujal pri premagovanju invalidnosti. Ne nazadnje je vsa leta dejavno sodeloval pri vodenju društva kot predsednik, za kar smo mu vsi člani hvaležni. Kot se spodobi, smo ga ob njegovi obletnici počastili ter mu zaželeli zdravja, zadovoljstva in osebne sreče.

Matija, po goričko Majči, ostani nam še naprej dober vodja društva kot doslej!

Od tuzemskega življenja se je poslovil Janez Pavel II., s katerim smo se imeli priliko srečati tudi slovenski paraplegiki 18. maja 1996 v Postojni. Z žalostjo v srcu, toda polni globoke hvaležnosti se ga bomo zagotovo spominjali vsi, saj je bil človek besede in dejanj. Njegov stavek, ki ga je izrekel ob obisku v Sloveniji: "... če človek sebe duhovno ne izoblikuje, ostanejo naposled vsi njegovi dosežki brez pomena.....", pa zagotovo sovпада v miselnost današnjega časa, kjer že prevladuje kultura smrti.